

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Insertni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Tudi rjava revolucija v Avstriji strta POVSOD ŽE MIR, LE NA ŠTAJERSKEM ŠE KRVAVI BOJI Silen vtis Dollfussove tragedije po vsej Evropi

Dunaj, 26. julija. r. Dunaj je danes docela v znaku obsednega stanja. Vsa javna poslopja so zasedli vojaštvo in oddelki Heimwehra, po ulicah patrolirajo močni oddelki policije in Schutzkora. Na važnejših križiščih so postavljene strojnine. Na zahtevo policije so morali trgovci odpreti svoje trgovine, da bi dobilo mesto vsaj na zunaj zopet normalni izgled. V mestu vlada red in mir, pač pa se širijo razne vesti o ljutih borbah med uporniki in vojaštvom v provinci, zlasti na Štajerskem. Vsi vojaški oddelki, ki niso neobhodno potrebni v prestolnici, so bili poslani na pomoč ogroženim kraljem v provinci.

Gospodarsko življenje je zaradi večerajšnjih dogodkov v popolnem zastoj. Kjer železniške proge niso zasedli uporniki, vozijo vlaki sicer normalno, vendar pa so skoro docela prazni. Tujci, ki so se mudili v Avstriji, so že po prvih vesteh o revoluciji naglo odstopali. Vse radio-postaje so zaradi tega dobile nalog, da pri vsakem oddajanju vesti pozovejo tujce, naj mirno ostanejo v Avstriji, ker je za njihovo varnost poskrbljeno.

Vlada ima permanentne seje, na katerih izdaja ukrepe za obnovo reda in miru ter se posvetuje o pripravah za pogreb dr. Dollfussa, in o bodočem razvoju dogodkov.

Ozadje hitlerjevskega prevrata

München, 26. julija. n. Doznava se, da je pretekli teden narodno socialistični urad za Avstrijo pričel z dr. Dollfussom pogajanja za zaključitev kompromisa. Avstrijski hitlerjevci naj bi po tem

kompromisu prenehali teroristične akcije v Avstriji pod pogojem, da bi avstrijska vlada prenehala preganjanje njihove pristaše. Dr. Dollfuss je bil pripravljen pristati na kompromis, ko pa je avstrijsko državno vodstvo narodne socialistične stranke v Monakovem zvedelo za te akcije, je po svojih kurirjih naročilo avstrijskim narodnim socialistom, naj nikakor ne pristanejo na tak kompromis, temveč prično še hušilo teroristično akcijo proti Dollfussovi vladi. Kot posledica te naredbe se imajo smatrati večerajšnji dogodki v Avstriji.

Intervencija velesil

Pariz, 26. julija. r. Dogodki v Avstriji so dali povod za izmenjavo misli med velesilami glede eventualnih skupnih korakov. Zunanji minister Barthou je imel sredi dolgega razgovora z avstrijskim poslanikom v Parizu, prav tako je konferiral tudi predsednik italijanske vlade Mussolini z odpravnikom poslov avstrijskega poslanstva, nakar je imel dolgo konferenco s francoskim poslanikom. Tudi med Parizom in Londonom se je vršila živahna izmenjava misli. Po vesteh iz Rima namerava predlagati Italija Angliji in Franciji skupno demaršo v Berlinu, v kateri bi vele-sile zagrožile Nemčiji z gospodarskim in finančnim bojkotom, ako ne bo takoj prenehala teroristična akcija v Avstriji. Z Dunaja so prišle danes v Pariz informacije, da Avstrija sama ne bo podzvela nobenih korakov v Berlinu, ker pričakuje, da bodo to storile velesile, ki so se obvezale čuvati neodvisnost Avstrije. O tem je bilo govora tudi v angleški spodnji zbornici, kjer je bilo vloženih več interpelacij na zunanjega ministra. Simon je odgovoril, da je treba počakati na točne informacije, predno se bo odločila Anglija za nadaljnje korake. Danes dopoldne je imel zunanji minister Simon dolgo konferenco z angleškima poslanikoma v Berlinu in na Dunaju.

Kancelar dr. Dollfuss na mrtvaškem odru

Pogreb žrtve borbe za neodvisnost Avstrije bo v ponedeljek popoldne — Diplomatski zbor ob mrtvaškem odru

Dunaj, 26. julija. r. Truplo pokojnega kancelarja dr. Dollfussa so položili na mrtvaški oder v tako zvanem rumenem salonu kancelarske palače na Ballhausplatzu ob 4. popoldne v največjih svečanostih. Dr. Dollfuss bo pokopan v posebnem častnem grobu na državne stroške. Pogrebne svečanosti bo vodil osebno dunajski kardinal dr. Innitzer ob veliki asistenci duhovščine, udeležil pa se ga bo posebej še papežev odposlanec.

Že zgodaj zjutraj je bil ves Dunaj v črnih zastavah. Mnogi trgovci so postavili v svoje izlozbe Dollfussovo sliko ovito s črno. Na vseh javnih poslopjih viračo črne zastave, portal kancelarske palače pa je bil od tal do strehe prepleten s črno. Ob mrtvaškem odru so postavljene častne straže ob oficirjev Heimwehra, Schutzkora in krščanske omladine ter katoliškega visokoleskega društva.

V teku dopoldneva so se poklonili ob mrtvaškem odru vsi člani diplomatskega zbora, ki so položili na krsto tudi lepe vence v imenu svojih držav. Poslaniki Male antante so prišli pod vodstvom češkoslovskega poslanika.

Po naročilu kardinala Innitzerja morajo v vseh cerkvah zvoniti na čast pokojnemu Dollfussu vsak dan po 3 ure. Na Dunaju prenaša zvočenje tudi radio-postaja. V znak žalovanja so odpovedane vse prireditve, vsi koncerti itd., vsa zabavišča in kinematografi pa so zaprti. Na dan pogreba se morajo vsi ti vseh večjih krajih posebne žalne svečanosti, istega dne zvečer pa morajo ob zvoenju zvonov vseh farnih cerkva razsvetliti vsa okna, po hribih pa zažgati kresove. Radio - postaje so v znak žalovanja ustavile oddajanje glasbenega programa ter oddajajo samo poročila. Tudi dunajska borza ostane do ponedeljka zaprta. Vsi člani patriotske fronte in drugih režimskih organizacij morajo v znak žalovanja nositi tri mesece društveni znak s črnim trakom. Na pogreb morajo odposlati vse organizacije svoja odposlanstva.

Dunaj, 26. julija. Pogreb dr. Dollfussa je odložen do ponedeljka popoldne, ker so se priprave zavlekle. V glavnem pa je iskatil odgoditev pogreba v nadaljevanju borb na Štajerskem, kjer je promet še vedno oviran in mir še ni vzpostavljen. Zvečer so prepeljali krsto na mestni magistrat ter bo jutri položena

na mrtvaški oder in dovoljen dostop občinstvu.

Dr. Engelbert Dollfuss je bil rojen 1. 1892. v Texingu kot kmečki sin. Gimnazijo je obiskoval v Hollabrunnu, pravo je študiral na dunajski univerzi, narodno gospodarstvo pa v Berlinu. Po vojni je postal tajnik nižje-avstrijske kmetijske zveze, 1. 1927. pa ravnatelj nižje-avstrijske kmetijske zbornice. Dne 22. oktobra 1930. je bil kot zastopnik kmetijskega poklica v upravno komisijo avstrijskih zveznih železnic, šest tednov kasneje je bil imenovan za podpredsednika, dne 1. oktobra istega leta pa za predsednika zveznih železnic. V marcu 1931. je Dollfuss postal naslednik odstopivšega kmetijskega ministra Thalerja, kar je ostal tudi v obeh naslednjih vladah dr. Burescha. Po Bureschevi demisiji je bil 20. maja 1932. imenovan za zveznega kancelarja.

Dr. Dollfuss je sklenil znano lausansko pogodbo o posojilu Avstriji ter je dosegel znatne zunanje-polične uspehe. V notranji politiki je najprej poskušal ustvariti vlado mešanske koncentracije, ko pa se mu to ni posrečilo, je izločil parlament od javnega sodelovanja ter uvedel avtoritativni režim. Konferenca z Mussolinijem v Riccionu meseca avgusta lanskega leta ga je okrepila v njegovih namerah ter je kot svoj program proglasil borbo proti marksizmu in narodnemu socializmu. Dr. Dollfuss je proglasil, da priznava njegova domovinska fronta Avstrijo kot svojo nemško domovino, ne da bi hotela pri tem služiti maliku pretrganega narodnega socializma. Kot svoj cilj je postavil socialno-krščansko, nemško državo na stanovski podlagi. Ob koncu septembra lani je sledila preosnova Dollfussove vlade. Takrat je izstopil iz vlade najznačilnejši predstavnik krščanskih socialcev starega kova vojni minister Vaugoin, odstopil je tudi podkancelar Winkler, član Landbunda, na njegovo mesto pa je prišel zastopnik Heimwehra Fey. Starhembergov prijatelj. Avtoritativni režim, v katerem je Dollfuss združil v svojih rokah vse važnejše posle, se je čim dalje bolj odmikal na desno. Vsako sodelovanje s socialnimi demokrati je Dollfuss odklanjal. Usodnega pomena je bila razorožitev republikanskega Schutzbunda, ki jo je Dollfuss odredil lani v začetku aprila. Odpor socialnih demokratov je dovedel do burnih februarskih dni, do razpusta socialno-demokratske stranke, preganjanja in aretacije njenih voditeljev. Dr. Dollfuss, ki sta ga podpirala Fey in Starhemberg, je skušal ustvariti stanovsko državo ter pobijati narodno-socialistični teror s strogi in zasloni odredbami, pri čemer pa ni našel zadostne podpore v upravi.

Sožalje velesil

Dunaj, 26. julija. r. Davi se je vrnil s posebnim vlakom iz Beljaka na Dunaj

zvezni predsednik g. Miklas. Na kolodvoru so ga pričakovali člani vlade, ki so mu poročali o položaju, nakar je takoj odšel na Ballhausplatz in se poklonil ob krsti dr. Dollfussa. Nato se je vrnil v svoj urad, kjer je ves dan sprejemal sožalne izraze, ki so mu prihajali z vseh strani. Dollfussova vdova se je pripeljala dopoldne z letalom iz Riccionu ter se takoj podala k svojemu mrtvemu možu. Med prvimi sta izrazila zveznemu predsedniku sožalje dunajski kardinal dr. Innitzer v imenu vse avstrijske duhovščine, in papeški nuncij, ki je sporočil sožalje papežu. Med drugimi so izrazili svoje sožalje tudi predsednik Nemčije Hindenburg, kancelar Hitler, Mussolini, predsednik francoske republike Lebrun, francoski ministri predsednik Doumergue in francoski zunanji minister Barthou, madžarski ministri predsednik Gömbös in drugi. Avstrijski listi podčrtavajo, da so predvsem velesile izkoristile že uradne sožalne izjave za to, da so pred svojo javnostjo odločno in nedvoumno manifestirale svojo odločnost za najenergičnejšo obrambo neodvisnosti Avstrije in ji zagotovile vso svojo moralno podporo. Pri tem zlasti podčrtavajo sožalno brzojavko

francoskih državnikov in Mussolinija. Mussolini poudarja med drugim, da je dr. Dollfuss padel kot žrtev neodvisnosti Avstrije, za katero se je tudi Italija vedno borila in se bo v bodoče še z večjo odločnostjo. Tudi francoski ministri predsednik podarja, da je postal dr. Dollfuss žrtev svoje zvestobe do Avstrije, za katere neodvisnosti se je boril do konca. Francija, ki se z vsemi močmi zavzema za ohranitev te neodvisnosti, se enodušno pridružuje Avstriji v njeni žalosti.

... in Male antante

Dunaj, 26. julija. AA. Kraljevi jugoslovski poslanik Djordje Nastasijević je odšel danes ob 12.30 v zvezno kancelarstvo in izrekel sožalje kraljevske jugoslovanske vlade in jugoslovanskega zunanjega ministra Bogoljuba Jevtića. Prav tako so generalna konzula v Gradcu in Celovcu in konzul v Salzburgu izrekli tamkajšnjim državnim vladam sožalje Jugoslavije ob tragični smrti zveznega kancelarja dr. Engelberta Dollfussa. Ob 13. so skupaj prišli v zvezno kancelarstvo jugoslovanski, rumunski in češkoslovaški poslaniki in se poklonili pred truplom pokojnega kancelarja.

Morilci ugotovljeni

Kako je bil Dollfuss umorjen — Vsi uporniki, ki so vdrli v vladno palačo, pridejo pred posebno vojaško sodišče

Dunaj, 26. julija. r. Šele danes so se izvedele podrobnosti, kako je bil dr. Dollfuss umorjen. Dolgoletni osebni sluga pokojnega kancelarja, Johann Leibhart, ki je pri večerajšnjih dogodkih zvesto stal svojem gospodarju ob strani, pripoveduje, da je v sobo, v kateri se je mudil zvezni kancelar, vdrl 12 oboroženih upornikov. Ko so planili v sobo, je dr. Dollfuss vstal iz svoje mize in jim stopil naproti. Napadalcu so se mu približali na tri korake in nato začeli streljati na kancelarja. Zadel v ramo in v vrat, je dr. Dollfuss zgrudil na tla in dvakrat s slabim glasom zaklical na pomoč. Dva upornika sta prišla Leibharta in ga držala vse dotlej, dokler kancelar ni omahnil in se zgrudil. Nato so ga prisilili, da je zapustil sobo, tako da so napadalcu sami ostali pri ranjenem kancelarju.

Ker so večeraj vse upornike, ki so vdrl v kancelarjevo palačo zaprli in odvedli v vojašnico v Marokkanergasse, so danes ugotovili med njimi morilce dr. Dollfussa. Umorili so ga trije narodni socialisti, ki so sedaj zaprti posebej in pridejo kot prvi pred naglo sodišče. Vlada je sprva upornikom nudila svoboden odhod v Nemčijo, če izpuste ujete člane vlade, toda pod pogojem, da ne smejo nikogar raniti ali ubiti. Ker pa se uporniki tega pogoja niso držali, marveč so ubili celo kancelarja, je vlada

sklenila, da jih vse postavi pred naglo sodišče.

Na današnji seji je vlada sklenila osnovno vojaško sodišče, ki bo sodilo vse osebe, ki so zapletene v večerajšnje dogodke. Sodišče bodo tvorili štirje oficirji in prvi referent. Najstarejši oficir bo obenem predsednik. Sodišče bo postopalo po določbah naglega sodišča in bodo razsodbe takoj po razglasitvi pravomočne in izvršene. Zoper razsodbo tega sodišča ni pritožbe.

Kakor se doznava, je bilo doslej aretiranih poleg upornikov, ki so jih zajeli v radio-postaji in v kancelarjevi palači, še okoli 100 drugih narodnih socialistov in približno toliko socialnih demokratov. Aretirani so vsi člani bivše socialno-demokratske stranke, ki so bili nedavno izpuščeni iz zaporov in koncentracijskih taborišč, med njimi tudi bivši predsednik parlamenta dr. Renner.

Dunaj, 26. julija. r. Posebna komisija je danes ves dan zasliševala aretirane upornike, ki so zasedli kancelarsko palačo. Doslej pa komisija ni mogla točno ugotoviti pravih morilcev dr. Dollfussa, ker niso uporniki ničesar izpovedali, a Dollfussov sluga morilec ni mogel točno spoznati. Na vprašanje o organizaciji upora in glavnih voditeljih ne dajejo aretiranci nobenega odgovora.

Evropska javnost in dogodki v Avstriji

Vse inozemsko časopisje zahteva, da je treba napraviti konec neznosnega stanja, ki vlada v Avstriji

Pariz, 26. julija. r. Pozornost vsega inozemstva je obrnjena na dogodke v Avstriji. Nasilna smrt avstrijskega kancelarja dr. Dollfussa je napravila povsod globok vtis. Splošno se naglašja, da je izgubila Avstrija s smrtjo dr. Dollfussa najvnetejšega zagovornika in branitelja avstrijske neodvisnosti. Čeravno smatrajo zlasti nekateri francoski in angleški listi, da bi bil mogel dr. Dollfuss izbrati uspešnejšo pot za obrambo neodvisnosti Avstrije, kakor jo je, pa vendarle vsi soglašajo v sodbi, da večerajšnji dogodki niso samo posledica avstrijskih notranje-političnih razprtij, marveč v prvi vrsti posledica hujškanja in potu, ki so jo dobivali nasprotniki sedanjege režima v Avstriji od Nemčije. Neposredno sicer ni mogoče dolžiti nemške vlade, da je sodelovala v tej akciji, zadene jo pa krivda v toliko, ker hujškanja na upor in teror ni pravočasno zabilala, menec, da je ta akcija voda na mlin nemške zunanje politike. Inozemski listi razpravljajo tudi o posledicah večerajšnjih dogodkov v Avstriji in vprašujejo, kako dolgo misli Evropa še mirno gledati, da se vodi v Avstriji vojna brez vojne napovedi proti civilnemu prebivalstvu. Splošno naziranje je, da bodo morale podpisnice garancijske izjave, t. j. Francija, Anglija in Italija, ki so se obvezale čuvati neodvisnost Avstrije, storiti primerne korake, da se taki dogodki v bodoče preprečijo. To smatrajo za tem bolj upravičeno, ker se je v konflikt vmešal tudi nemški poslanik na Dunaju, ki je večeraj posredoval med avstrijsko vlado in uporniki in s tem dosegel, da je postal avstrijski problem zadeva, s katerim se morajo baviti odslej poklicani mednarodni forumi.

Neodvisna Avstrija življenjskega pomena za Evropo

London, 26. julija. AA. Današnji »Daily Telegraph« piše obširno o večerajšnjih dogodkih v Avstriji in prvi med drugimi, da je ohranitev neodvisne Avstrije življenjskega pomena za Evropo.

»Times« pravi, da napad na Avstrijo kot tak ni uspel, vendar je dosegel svoj cilj, to je odstranitev hrabrega kancelarja dr. Dollfussa. Uradna Nemčija se je potuhnila pred splošnim ogorčenjem vsega sveta, toda bati se je, da bodo iz Nemčije še dalje privatno podpirali prevratne elemente v Avstriji. Sicer bi bilo krivično, dolžiti nemško vlado zaradi večerajšnjih dogodkov, toda nesporno je, da do teh dogodkov ne bi bilo prišlo, če ne bi Nemci dajali upornikom potu.

»Morningpost« pravi med drugim: Če sta Italija in Francija v skrbih, moramo reči, da je tudi velika Britanija vznemirjena. Če se pokaže, da gre za čisto notranji spor v Avstriji, se bo stvar uredila na takšen način, kakor se takšne zadeve urejajo. Če pa se dožene, da je v stvar zapletena Nemčija, je to zadeva, pri kateri

je zainteresirana vsa Evropa. Avstrijska vlada se nahaja v izredno ključnem položaju in je treba v sedanjih razmerah pokazati izredno previdnost.

»News Chronicle« pravi v svojem komentarju večerajšnjih dogodkov, da je bil dr. Dollfuss glavni činitelj stabilnosti v avstrijskem kaosu.

Delavski »Daily Herald« pravi med drugim: Kakor smemo domnevati, da uničenje avstrijske socialne demokracije februarja ni bilo izvršeno brez podpore Italije, prav tako smo upravičeni domnevati, da imajo pri večerajšnjih dogodkih na Dunaju svoje prste vnes nemški narodni socialisti. Ves svet bo znal pokazati svoje simpatije za avstrijski narod, ki največ trpi v teh bojih.

Ogorčenje v Rimu

Pariz, 26. julija. AA. Po vesteh iz Rima so v tamkajšnjih političnih krogih zbudili večerajšnji dogodki na Dunaju, posebno pa umor Dollfussa, veliko ogorčenje. Pričakovati je, da bo Italija še danes zavzela energično stališče nasproti nemškim nacionalnim socialistom in da bo po svojih uradnih organih obtožila neke berlinske kroge skrivde za umor kancelarja.

V Rimu so sredi trdili, da bo Italija vse storila, kar bo le mogla, da se nadaljuje režim, ki ga je v Avstriji uvedel pokojni Dollfuss, in da ostane na vodstvu države Schuschnigg, čigar nasprotstvo do hitlerjevstva je splošno znano.

Glede kandidature avstrijskega poslanika v Rimu Rintelena, ki je bil prišel na Dunaj na dopust, so v dobro poučenih italijanskih krogih prepričani, da v nobenem primeru ne more priti v kombinacijo z novo avstrijsko vlado, ker z njim simpatizirajo nacionalni socialisti.

Po najnovejših vesteh iz Rima je imel sredi italijanski državni podtajnik za zunanje zadeve Suvich pomemben sestanek s francoskim odpravnikom poslov v Rimu Dampierrom. Pr tej priliki sta govorila tudi o ukrepih, ki jih nameravata Italija in Francija skupno storiti v Berlinu v zvezi z večerajšnjimi dogodki v avstrijski prestolnici.

Avstrija mednarodni problem

Varšava, 26. julija. AA. »Gazeta Warszawska« prinaša daljše poročilo o večerajšnjih dogodkih na Dunaju in posebno poudarja, da je v trenutku, ko so se uporniki pogajali s četami, nastopil nemški poslanik na Dunaju in se zanje zavzel. »Nasz Przegląd« pa pravi, da je avstrijski problem prenehal biti problem avstrijske notranje politike v tistem trenutku, ko je nemški poslanik interveniral kot posredovalec med oblastmi in uporniki.

Sodba Amerike

New York, 26. julija. AA. Tukajšnja »New York Herald Tribune« prinaša izredno simpatično nekrološko poročilo o kancelarju Dollfussu in pravi, da evropske velesile nikakor ne bodo pustile, da bi se dogodki v Avstriji izpremenili v katastrofo. Georges Earle, bivši ameriški poslanik v Avstriji, je izjavil, da bo imel umor Dollfussa ravno nasproten učinek od tistega, ki so ga nacionalni socialistični voditelji hoteli doseči, ker bo odpor proti hitlerjevcom še bolj povečal. Po njegovi sodbi so le trije možje v Avstriji zmogni preprečiti katastrofo ali vrniti v monarhijo, in sicer Starhemberg, Fey ali Rintelen.

Priključitev Avstrije k Nemčiji izključena

Praga, 26. julija. d. »Prager Tagblatt«, ki se bavi z dogodki v Avstriji, razpravlja v svojem uvodniku tudi o vprašanju priključitve Avstrije k Nemčiji. Med drugim piše:

Nadaljevanje na drugi strani.

Kunschak — na obzorju?

Kdo bo dr. Dollfussov naslednik — Do rekonstrukcije prevzel vodstvo vladnih poslov knez Starhemberg

Dunaj, 26. julija. r. Podkancelar knez Starhemberg je večeraj takoj po prvih vesteh o dogodkih na Dunaju odstopoval z letalom iz Benet na Dunaj. Zaradi neurja in goste megle pa je pilot izgubil smer ter se je moral nad Velikovecem zopet obrniti in je poletel nazaj v Benetke. Zato je Starhemberg šele danes dopoldne prispel na Dunaj. Takoj po svojem prihodu je odšel v avdienco k zveznemu predsedniku Miklasu, nakar je sklical sejo vlade, na kateri je minister dr. Schuschnigg, ki je začasno vodil kancelarske posle, izročil vso oblast knezu Starhembergu. Knez Starhemberg je imel nato nagovor, v katerem se je spominjal zaslug umorjenega dr. Dollfussa za Avstrijo ter izjavil, da bo vlada v najtesnejši skupnosti nadaljevala delo za dosego ciljev, ki si jih je zastavil dr. Dollfuss. Ministriški svet je nato sklenil, da bo v vsakem

pogledu poskrbel za rodno dr. Dollfussa. Na seji vlade je bilo govora tudi o potrebnih izpremembah v vladi zaradi smrti dr. Dollfussa. V načelu je bilo sklenjeno, da se izvrši rekonstrukcija vlade šele po pogrebu dr. Dollfussa, dotlej pa bo vodil vse posle podkancelar Starhemberg. V političnih krogih mislijo, da bo prišlo do precej radikalnih izprememb in računajo tudi z intervencijo velesil, zlasti Francije, Anglije in Italije, da bi se ublažila sedanja notranje-politična smer in v bodoče preprečili slični dogodki. V zvezi s tem zatrjujejo, da bo poverjeno predsedstvo vlade bivšemu ministru in predsedniku parlamenta Kunschaku, ki velja za enega izmed zmernejših krščanskih socialcev in ki je bil v zadnjem času po razpustu krščansko-socialne stranke potisnjen v ozadje.

GENERAL RUDOLF MAISTER

Ljubljana, 26. julija.

Z Unca je prispela pretresljiva vest, da je tam danes ob 14. od srčne kapi zadet umrl divizijski general g. Rudolf Maister, ki je bil na Uncu že več dni na oddihu in se je že tri dni počutil tako slabega, da je ležal. Njegov zdravnik, g. dr. Pušenjak iz Cerknice ga je obiskal danes dopoldne ter videl, da mu je boljše. Ko so ga spet poklicali pred 14. uro, je generala našel že mrtvega.

Vest o smrti generala Maistra bo po ožji slovenski domovini, po vsej Jugoslaviji in tudi preko njenih mej globoko pretresla nešteto src. Rudolf Maister ima v naši narodni zgodovini obširno, zelo značilno poglavje. Njegovo ime je simbol naše nacionalne revolucionarnosti, našega zaupanja v lastne moči, v najhujših časih je bilo geslo in bodrilo v hudih in nevarnih bojih, istočasno pa glasnik boljše bodočnosti in vere v pravico in svobodo. Letos 29. marca smo se v to vero še posebno poglobili, ko je general Rudolf Maister v Mariboru slavil svojo 60. letnico. Vsi, ki so mu čestitali osebno pri lepi manifestaciji v Mariboru, ali pa v duhu iz vseh krajev domovine, so bili prepričani, da bo general Maister še dolgo naš vzornik in buditelj, kakor je bil v prevarnih dneh in mnogim tudi v nekdanih tlačanski dobi.

Maistrovo življenje in njegovo poslanstvo

Rodil se je 29. marca 1874 v Kamniku. Gimnazijo je študiral v Kranju in se je že kot četrtošolec udeleževal kot pesnik pri dijaškem listu »Interesa« pozneje pa tudi pri raznih ljubljanskih revijah. Za častniški poklic se je odločil, kakor je rad pripovedoval svojim prijateljem v Mariboru, zaradi tega, ker so se mu smilili slovenski fantje pod vodstvom ljudi, ki so bili tuji njihovim dušam, in — ker ga je mikalo življenje, diktirano s predpisi, proti katerim se more človek vedno boriti, da ostane zvest svojemu bistvu. Na tak način je Maister najbolje označil svoje življenje v uniformi avstrijskega oficirja. Ko je dovršil domobransko kadetnico na Dunaju, je služboval kot častnik v Ljubljani, Celovcu, Przemyslu, spet v Celju in v Mariboru. Povsod je živel dvojni življenje: življenje odločnega in idealnega Slovenca je bilo mnogo intenzivnejše kakor pa življenje poklicnega človeka. Kjerkoli so se zbirali slovenski vojaki, da bi na kakršenkoli način služili svojemu narodu in dajali duška svoji nacionalni individualnosti, povsod se je med njimi kakor najprisrčnejši brat udeleževal častnik Rudolf Maister. Udeleževal se je ravno tako tudi v civilnih krogih, zlasti pa med mladimi slovenskimi literati in med nacionalnimi revolucionarji, sledec nagibom svoje idealne narodne duše.

Dolga leta ga je pri tem vodilo poslanstvo izrazitega narodnega človeka in slovenskega pesnika, čim huje je postajalo tlačanstvo, tembolj pa se je izražalo in udeleževalo tudi njegovo poslanstvo nacionalnega borca. Ko je med vojno kot

stotnik služboval pri mariborskem domobranskem polku, je bil njegov oddelek najboljše zavetišče slovenskih intelektualcev, mobiliziranih iz raznih krajev, ki so pod njegovo zaščito in mnogokrat tudi v njegovi družbi dajali duška svojemu sovražstvu in odporu proti Avstriji. V Maistrovem oddelku nekdanih mariborske domobranske vojašnice se je zbirala žerjavica, iz katere so bruhili tako presenetljivi in silni plameni v prevratnih dneh.

Ko je bilo še vse tvegano, je Rudolf Maister odslavlil svojega dvojnika — na okosčenele predpise navezanega častnika — in v dneh zmede in pomislekov, dvomov in negotovosti se je pojavil junaški narodni borec in voditelj z genijem, že davno zasnovanim načrtom, ki pa je imel pred seboj samo dve poti: v zmago ali v propast.

Njegova odločnost, združena z junaško požrtvovalnostjo je dvignila in potegnila za seboj prijatelje, sotrudnike, vse rojake, premoč nasprotnikov pa je presenetila in porazila. Preko noči je dobil Maribor slovensko vojaško posadko in slovensko upravo in ko je general Maister izdal mobilizacijski poziv slovenskih vojakov, ki so se komaj vrnili v svoje domove, so bili učinkoviti čudoviti. V sleherni vas je bila tedaj že prodrla vest o osvobodjenju Maribora in ves slovenski rod je stal za Maistrom, videč v njem vodnika, ki edini vidi v temi varno pot in ki odpira bodočnost samostojnosti, svobode in pravice.

Vojaški poveljnik in organizator

Potek mariborskega prevrata je pokojni general Rudolf Maister sam najbolje opisal in so tudi čitateljem »Jutra« že znani odlomki iz tega dela, ki bo vselej velevala naša knjiga naše zgodovine. Mariborski osvoboditelj pa ni v svoji skromnosti niti pozabil razložiti, kako je prišlo do ustroja nekdanih stajerskega obmejnege poveljstva, ki je predstavljalo vse vodstvo ne samo velikega stajerskega, temveč tudi prekmurskega in koroškega področja. Izvir, jedro in duša tega nenavadnega, lahko rečemo, nedosegljivega ustroja je bila Maistrova osebnost.

General Maister je poznal vse svoje sotrudnike, nekatere še bolj, kakor so se sami poznali. V kratkem času jih je pregledal do duše in za vsakega je našel delokrog, ki mu je najbolje ustregel in ki je tako dajal tudi najboljši uspeh. Enega od svojih sotrudnikov je, recimo, spoznal nekdaj pred vojno kot dijak, zagobjenega v narodno poezijo, hrepencega po svobodi in razočaranega nad mnogimi pojavi javnega življenja. Bogzna kod je tega nekdanih dijak metala vojna vihra, — ko pa se je po letih znešel v Maistrovih vo-

stah, ga je general takoj spoznal in v spominu je ohranil tudi bistvene črte njegovega značaja. Druga je spet spoznal kot črnovojnika, ogorčenega nad mnogimi krivicami, in tudi njemu je odkazal primerno mesto pri graditvi naše narodne in državne bodočnosti. Maister je vse vedel, Maister je bil povsod doma in tako je tvoril s svojimi sotrudniki najidealnejšo družino. Družina Maistrovega obmejnege poveljstva je bila tako lepa, tako složna in prišrna, da si človek ne more želeči in misliti boljše in uspešnejše skupnosti. Sam neizmerno cenil iniciativnost svojih častnikov in vojakov.

Nekdanji Maistrovi borci vedo, zakaj je imel Maister kot vojaški poveljnik tako presenetljive uspehe. Moč njegove osebnosti pa je prežela tudi najširše narodne sloje. Pod lipami so se zbirali fantje ter zapeli: »Vsi za Maistrom pojdemo...« Zdrava narodna duša je domela, da je general Maister simbol državne svobode in njene moči med Slovenci, ki so si komaj pričeli ustvarjati osnovne pojme o lastnem narodnem in državnem življenju.

Dostojanstvenik po srcu in duši

Z visokim dostojanstvom divizijskega generala, častnega adjutanta Nj. Vel. kralja, lastnika mnogih visokih odlikovanj, je bilo v Rudolfu Maistru združeno tudi visoko duševno plemstvo in dostojanstvo. Baš visoke duševne vrline so povzdignile Rudolfa Maistra do oblikovalca usode velikega dela slovenskega rodu in do pomembnosti v jugoslovanski zgodovini. Solnčne strani njegovega značaja so bile velika uteha premnogih naših rojakov. Neštetim slovenskim vojakom je povsod, kjer je služboval v avstrijski vojski, lajšal gorje in, kar je še več vredno, navdajal jih je tudi z upanjem v boljše bodočnost in v zmago narodnih pravic. Pod njegovim poveljstvom niso službovali samo primitivni ljudje, ki so se fatalistično pokorili sili, temveč tudi ljudje, ki so prihajali iz vojašnice v prepričanju, da bodo za daljšo dobo izgubili svojo osebnost in tudi svojo narodno svobodo. Kako prijetno so bili presenečeni, ko so spoznali v svojem poveljniku Maistru ne samo dobrodušnega rojaka, temveč tudi vzornika in buditelja v narodni zavednosti.

Kot poveljnik stajerskega obmejnege po-

veljstva je bil general Maister vsem podrejenim tovariš, prijatelj in oče. Vsaka njegova beseda je prišla iz srca in tudi vsa, še tako resna povelja so bila združena s prijateljskimi in bodrilnimi besedami. Koliko skrbi je vedno posvečal prebivalstvu v obmejnem pasu, ki je bil mnogokrat tudi torišče spopadov med našimi in sovražnimi četami! Oddelek, ki so se na svojih pohodih namenili tudi v vasi, iz katerih so nekaj dni poprej poleg avstrijskih vojakov streljali tudi civilisti, je vsakokrat zabičeval največjo obzirnost. Po garnizijah je skrbno pregledoval vojaška prenočišča in kuhinje. Obiskoval je ranjence in tudi pozneje, ko so že davno okrevali in zapustili vojaško službo, se je mnogokrat zanimal za njihovo življenje.

General Maister je, kakor že omenjeno, napisal knjigo o mariborskem prevratu mnogo strani v njej je posvetil svojim sotrudnikom, a če bo kdaj kdo skušal podati sliko njegove osebnosti, bo moral poklicati na pomoč mnogo tovarišev iz nekdanih Maistrove družine, da bo lahko vsaj približno očrtal veliko, blago dušo, ki nas je sedaj tako nepričakovano zapustila.

Vojanov v slovenski literaturi

Smrt generala Maistra je bridko zadelata tudi slovensko kulturo. Naša književnost ni imela v njem samo svojega Vojanova, ki si je pridobil trajno mesto na domačem Parnasu, marveč tudi vneta prijatelj in pozornega opazovalca vsega, kar je v našem kulturnem in posebej še literarnem življenju novega in kolikaj pomembnega. Kdor je prihajal v osebne stike s tem častilec Muze in Marsa, dobro ve, s kolikšnim srčnim ognjem se je zanimal za vsako novo ime v našem slovstvu, kako natančno je prebiral naše revije in zasledoval nove knjige; hotel je biti o vsem poučen, imeti o vsem svojo sodbo ali pa vsaj pokazati tisto nežno pozornost, ki je sicer tolikanj pogrešamo pri njemu podobnih možeh dejanja.

Kako radostno so mu bleščale oči, kadar se je lahko razmahnil v družbi literatov: v sproščeni dovpti in espija, v bohemsko svobodnem odnosu do sveta, v kultu lepote in čaščenju besede je občutil svojo pravo čustveno domovino. Zakaj general Maister je bil resničen pesnik in kot pesnik je branil svojo domišljijo z romantičnimi prividi, četudi se je večidel izjavljal v realistično objektivni formi. Prav njegova novejša lirika, najtoplejša in najzrejša med vsem, kar je spisal, je pričevala o tej intimni potezi Maistrove nara-

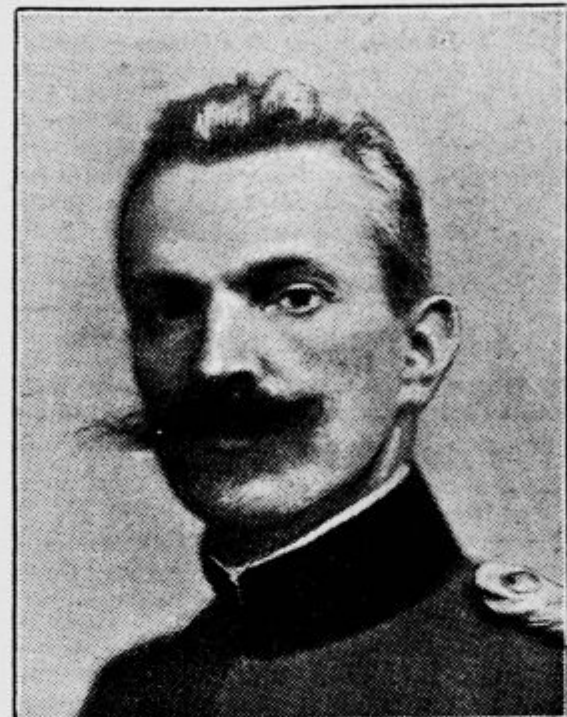
ve. V drugačnih razmerah in časih bi iz njegove postal pesnik tipa Victorja Hugoja; pri nas se je mogel dati samo v dveh zbirkah poezije — dveh tankih knjigah, ki ostaneta še dolgo najzrejši šopek na njegovem slavnem grobu.

Rudolf Maister je pričel pesnikovati v gimnazijskih klopetih. Udeleževal se je v znani dijaški »Zadrugi« in se je že kot mlad častnik oglašal v Ljubljanskem Zvonu pod psevdonimom Vojanov. Njegovi pesniški začetki kažejo, da ga je posebno mikala možata nota Aškerčevih balad in romanc, in prva knjiga, ki je izšla z naslovom »Poezije« baš pred tridesetimi leti, l. 1904., kaže njegovo iskanje samostojne pesniškega izraza med skušnjavami »dekadentne« Moderne in realizmom Aškerčeve najzrejšje poezije.

Kot častnik — poet je Maister vzbujal še posebno pozornost, saj jih je bilo malo, ki niso pod sunkno cesarskih oficirjev zatejali močnega in neustrašnega utripa svojega narodnega srca. Kakor Podlimbarski in še nekateri, je skušal tudi on ob neprijaznosti avstrijsko in nemško usmerjenih vojaških krogov izpreminjati nevednosti stanu v prijetnejšo službo Muzi in narodu. Kot človek mnogo večje notranje kulture, nego jo je imel povprečen avstrijski častnik, se je rad obdajal s knjigami

in je naposled zbral največje slovensko zasebno knjižnico. Knjige so ga obdajale do zadnjega, med njimi je bil doma, z njimi je živel svoje najintimnejše življenje, kar pa ga ni motilo, da ne bi bil obenem udaren in prem vojak, ki je v usodnem trenutku vse tvegale za narod in ki je imel tudi pozneje, prav do smrti, oster čut za narodove žive potrebe, smisel za odločno akcijo in neomajno jugoslovansko prepričanje.

Kot upokojeni jugoslovanski general je izdal l. 1929. zbirko svoje najboljše poezije z naslovom »Kritica mojih«. Ta zbirka mu je bolj nego prva zagotovila trajno mesto v naši literaturi: v nji je dosegel pesniške tone, kakor jih po prvi zbirki ne bi pričakovali: korenito lirčne tone, v nežne odtenke sublimiran pesniški izraz, subtilne pesniške slike, ki dosegajo višek zlasti v motivih Slovenskih gor. Iz »Kritice mojih« čutiš, da je alpskega sina Maistra raznežilo mariborsko solnce; valovite konture bližnjih gor so ga bolj nego ostre črte

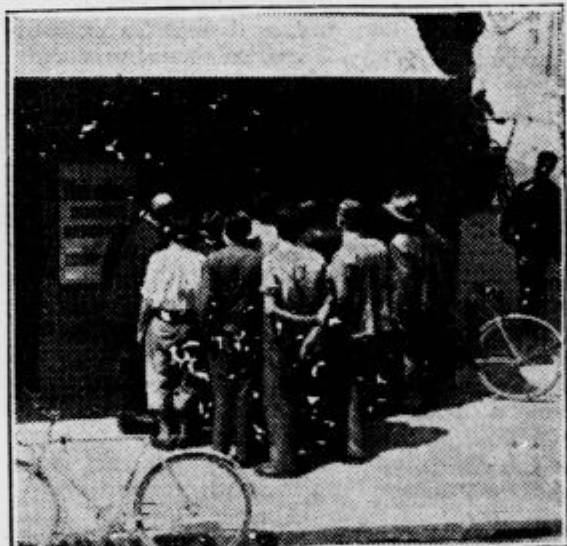
Alp napolnile s golčno duhtečo poezijo, podobno zrelemu grozdu v gorcih. Iz »Kritice mojih« pa poleg te krajevno kolorirane lirike udarjajo tudi močnejši toni: iz nje govori pesnikova nacionalna vera, stopnjena do iredentističnega ognja: zaključujejo pa jo baladični motivi, v katerih po sanjavo-lirčnem intermezzu izzevna njegova možata narava.

Velika škoda je, da general Maister ni dovršil svoje zgodovine prevrata: odlomki, ki so izšli v Mariborskem kolektoru, so pričevali, da bi se lahko z vso pravico veselili tega dela. Kdo je bil bolj poklican, napisati spomine na velike dni, ko nam je odločnost otela lepo zemljo ob Dravi, naš obmejni Maribor? In njegovi spomini na koroško ofenzivo, na pred plebišitne mesece? Nekeč bodo o tem pripovedovale legende, a pri nas nihče ne zapisuje dejstev, nihče ne zbira osebnih spominov, nihče ne goji kulta te dobe, ki je bila v našem okviru velika in zgodovinska! Upamo, da kmalu izide to, česar pokojnik še ni izdal, na čemer je delal zadnje leto, boreč se z bolehnostjo in s temperamentom, ki mu ni bila dana učenjska zbratnost.

General Maister ostane prav tako trajno zapisan v naši kulturni zgodovini, kakor ostane njegovo ime v naši nacionalni zgodovini. Bil je mož dejanja in srca, združeval je v sebi viteštvo meča z viteštvom besede. Takega ohranimo v častnem spominu!

Zgodovinski dokument

Manifest avstrijskega cesarja Franceta Jožefa na »milo« mu avstrijske narode, ki ga je senilni starček podpisal ob začetku svetovne vojne, je obsevan v izložbi Tiskovne zadruge v Selenburgovi ulici. Ze dva

dni se pred izložbo tare polno ljudi, ki bi radi manifest prebrali in spoznali, kako sladko in zavito spisani proglas sta cesar in min. predsednik »ljubi grof Stürgkh« namnila avstrijskim narodom, da bi z njim prikrila nečloveške namene trile države. Pred proglasom se ustavljajo starejši in majši. Prvi, da si ovseljajo spomin na tiste čase, drugi, da spoznajo, kako so inscenirali vojno napoved Srbiji, povzročili svetovno vojno in z njo pokončili sami sebe.

Dve pridobitvi M. Sobote: kopališče in kirurški oddelek

Murska Sobota, 26. julija.

Kar je bila še pred leti pobožna želja vseh tukajšnjih prebivalcev postaja zdaj resnica. Da bomo v dogledni dobi prepotrebno kopališče, je gotova stvar. Akcija je vzela v roke župan g. Hartner, ki je že izdelanim finančnim in delovnim programom stopil pred občinski odbor, in ta je vse njegove načrte soglasno odobril in določil stalen znesek v proračun. Razumljivo je, da v današnjih gospodarskih razmerah ne moremo in ne smemo zahtevati, da prevzame realizacijo načrtov občinski odbor sam, zato je bilo popolnoma pravilno, da se je g. župan obrnil do vsega prebivalstva in v to svrhu sklical anketo. Da je njegov načrt vzbudil največje zanimanje, je dokaz, da so se ankete ude-

ležili vsi predstavniki oblasti, društev in korporacij z g. poslancem Benkom in sreškim načelnikom g. Lipovškom na čelu. Vsi govorniki so se enodušno izjavili za kopališče, saj je taka naprava za naš kraj res nujno potrebna iz dveh vidikov: oddaljenost Mure, neprimerna in nehičenična voda v Ledavi ter neznosna vročina, ki ji je mesto izpostavljeno v poletnih mesecih, ležeče sredi razžarjene ravnine, izvoljen je bil poseben odbor, ki bo vodil vsa nadaljnja dela. Novo kopališče, ki bo po sedanjih načrtih obsegalo 33½ x 15 m, poleg otroškega bazena, bo zgrajeno pri Fazaneriji, kjer je kraj za takšno napravo res idealen. Meščani so v teku nekaj dni zbrali kot brezobrestno posojilo in kot podpora že nad 70.000 Din, k temu pa še niso prispevali denarni zavodi, društva in korporacije, ki bodo prav gotovo znatno podprli akcijo. Delo se bo najbrž začelo že letos.

Lepo pridobitev beleži tudi naša bolnišnica. Dobila je kirurški oddelek. Za šefa oddelka je imenovan dosedanj primarij g.

Delo za univerzitetno

Spomenica naših kulturnih in gospodarskih društev

knjižnico

Ljubljana, 26. julija

Med najpomembnejšimi stremeljenji slovenskega kulturnega življenja v času od zadnje jeseni sem je postavitev univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Živa, široka zasnovana akcija, ki jo vodijo že več ko pol leta naši akademiki, je prepričala vso slovensko javnost o nujni, neodložljivi potrebi, da se sezida ljubljanski univerzi osrednja knjižnica. Naše časopisje zimskih mesecev je bilo polno člankov, ki so izčrpno in temeljito obravnavali problem univerzitetne knjižnice in pomen akcije akademikov. Ob novem letu so izpregovorili tudi predstavniki našega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja ter soglasno poudarili, da je zaradi nemotnega napredka slovenske kulture izpopolnitev ljubljanske univerze in postavitev univerzitetne knjižnice prvi korak k temu smotru, največji in najnujnejši slovenski kulturni problem, ki terja takojšnje rešitve.

Po vsem tem je napisavila odklonitev kreditov iz letošnjega državnega proračuna na akademike in javnost skrajno neugodno vtis, ki je spričlo občutne potrebe po knjižnici in po vseh težkih prizadevanjih, pismenih prošnjah in predlogih, osebnih obiskih in posredovanjih zastopnikov univerze in akademikov pri vseh odločujočih predstavnikih države upravičen in razumljiv. Ko so na svojem občnem zboru pred dvema mesecema akademiki podrobno izvedeli vso zgodovino polletnih prizadevanj za knjižnico, ki so bila brez uspeha, so ostro obodili tako ravnanje, obenem so se odločili nadaljevati boj za svojo knjižnico še z večjo vneto in odločnostjo in so pozvali vso slovensko javnost, da njihove zahteve podpre

O lajšanje pri vsakodnevem delu nud

Unione
čokolada

dr. Vladimir Brezovnik. Spričo velikega števila bolnikov je bila ločitev v kirurški in splošni oddelek prepotrebna. Naša obmejna bolnišnica pa je potrebna še čim večje izpopolnitve glede na bolnišnico v Radgoni, kamor so še do nedavna zahajali tudi naši bolniki. Velika sposobnost naših zdravnikov je to zajezila, izpopolnitev bolnišnice pa bo dosegla še več.

Š to spomenico so se predstavniki slovenskega življenja v času dela za univerzitetno knjižnico drugič oglašali. Z novoletnimi izjavami so dali univerzi in akademikom močno moralno oporo v njihovem prizadevanju za univerzitetno knjižnico. Zdaj pa so slovenska društva sama poslegla v boj za knjižnico in se naravnost pridružila zahtevi ljubljanske univerze in akademikov. V tem je velik pomen te spomenice, toliko večji od novoletnih izjav, toliko odločnejši in glasnejši poziv odločujočim činiteljem, da ne bodo mogli mimo te spomenice molče na dnevi red. V teh dneh se že sestavlja proračun za prihodnje leto in oni, ki ga sestavljajo, bodo dovolj zgodaj opozorjeni na eno izmed velikih slovenskih potreb. Univerza in akademiki in javnost čakajo in pričakujejo in kadar bo čas, bodo spet izpregovorili.

Spomenico so poleg 60 najvidnejših slovenskih kulturnih in gospodarskih organizacij podpisali še: dr. Dinko Puc za mestno občino ljubljansko, dr. Franjo Lipold za mestno občino mariborsko, dr. Gorican za mestno občino celjsko, nadalje dr. Gregor Rožman, škof ljubljanski, in dr. Ivan Tomazič, škof lavantinski. Za nekaj dni je spomenica razstavljena v Rojinovi trgovini na Aleksandrovi cesti.

Strela ubila otroka, 11 oseb omamila

Dva treska, dva požara — Po štirih iz goreče hiše

Slivnica, 26. julija.

V Slivnici pri Celju je bil v ponedeljek sejem. Naenkrat je nastal hud naval, ki je takoj razgalnil sejmarje. Zabilsko in zagnelo je samo dvakrat — a že se je razvedelo, da obakrat usodno.

Strela je prvič udarila v poslopje posestnika Tepeža a pod Babno goro pri Sv. Stefanu. Gospodar se je mudil v Slivnici na sejm. A še huje je strela prizadela posestnika Janeza Freceta (po domače Matežička) v Tratni pri Slivnici. Tu je treščila v oreh poleg hiše, pa se je odbila skozi strop in udarila ravno sredi mize, okol katere je bilo zbrano pri predjužini 12 oseb, med temi 4 delavke.

Naš narodni park brez zaščite

Zdaj je v Dolini sedmerih jezer pravi paradiz, ali za zaščito prirode ni pravega umevanja

Bohinjski kot, 26. julija

Lepa si, slovenska zemlja, med prvimi si v naši dragi jugoslovanski državi. Najlepši del naše zemlje je pa Bohinj. Kdor mi ne verjame, naj se potrdi v tem letnem času sem v Bohinjski kot. Ogleda naj si najprvo Bohinjsko jezero in njegovo okolico, potem pa naj se potrdi čez Komarčo v naš narodni park, ki obsega Dolino sedmih jezer. Ni ga lepšega botaničnega vrta, kakor je v sedanjih dobi ta cvetlični raj. Pravim v sedanjih dobi, ko naš narodni park vsaj okrog planinske kočje še ni popašen. Je že tako, da se dandanes kulturna vprašanja v splošnem, posebno pa se pri nas počasi rešujejo. Zato tudi za zaščito prirode pri nas ni potrebnega umevanja.

Od leta 1922. so pri nas zaščitene murke, planice in druge redke rastline. Pa še danes jih vsak turist išče in trga in skoro da v vsaki planinski koči se prodajajo. In naš narodni park je že toliko časa zakonito priznan in zamejčen. V smislu zakonite uredbe bi morale biti že davno vse obstoječe servitute na tem ozemlju likvidirane. Zvršilo se pa to še ni in vso tako kaže, da se to ne bo še tako kmalu zgodilo. Tuji, ki posejajo Dolino sedmih jezer, so si edini v tem, da je škoda za vso državo, da to prekrasno ozemlje, kjer se sedaj pasejo koze, govede in konji in kjer streljajo game in ruševce, ne postane narodni park v pravem pomenu besede, domaćini se pa tega ne zavedajo. Saj se vpra-

Noseče matere morajo skušati vsako zagatenje odpraviti z uporabo naravne »Franz Josefove grenčice«. Predstojniki univerzitetnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno »Franz Josefovo vodo«, ker se lahko použije in se milo odpirajoči učinek zanesljivo pokaže v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz Josefova grenčica« se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

šanje o zaščiti prirode pri nas ne more premakniti z mrtve točke. Na gospodarsko depresijo bi se odločujoči činitelji ne smeli sklicevati, saj vlada enaka depresija tudi na Poljskem, Nemskem in v Italiji, pa so vendar v teh državah ravno v zadnjih letih čudovito veliko storili za zaščito prirode.

Tudi Bohinjsko jezero in njegova najbližja okolica bi se bila morala že davno razglasiti za zaščiteno ozemlje s primernim regulacijskim načrtom. Izgub, ki nam tukaj prete v gospodarskem in kulturnem pogledu, ne bo nikdar več mogoče nadomestiti. Regulacijski načrt za okolico Bohinjskega jezera je nujno potreben. To zlasti kaže okolnost, da nekateri tuji, ki so pridobili manjše parcele ob Bohinjskem jezeru, že skušajo enostavno zabraniti pešpot, ki obstoja od pamtiveka sem ob vzhodni obali jezera, dasi domačinom takda pešpot nikoli ni bila v napotje. Nekdo je pot enostavno zagradil, poleg ograje pa še razpel svoj šotor. Drugi je nastopil bolj diplomatično; postavil je na pot kol z napisom: »Hud pes, dasi psa niti nima. Vsekako je skrajni čas, da se uradno ugotovi, kako daleč pravice posameznikov, kako daleč pa interesi banske uprave in države.

Ko že pišem o Bohinjskem kotu, smatram za svojo dolžnost, da ugotovim razveseljivo okolnost, da je velika večina domačinov že prepričana, da zavisi njihova gospodarska samostojnost od tujkega prometa, tujski promet pa spet v prvi vrsti od tega, koliko časa bo še mogoče ohraniti Bohinj v sedanjih naravnih lepoti. Zato tudi večina domačinov že željno pričakuje regulacijski načrt in je pripravljena odstopiti proti primerni odkodnosti za javne namene potrebni svet, ker je prepričana, da bo pridobila njihova zemlja po uveljavljenju regulacijskega načrta mnogo na vrednosti.

KIS za

vlaganje sočivja, priznana dober, priporoča
DROGERIJA KANC
v Nebotičniku in Židovski ulici

zil po strni cesti z veliko hitrostjo ter se zaletel v vso silo v rudo nekoga nasproti vozečega voza. Suneč je bil tako strašen, da mu je konec rude prebil trebušno votlino. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je Lesjak kmalu nato umrl.

a—Mura je izročila svojo žrtev. V bližini Apač je Mura naplavila možko truplo, ki je po mnenju zdravnikov ležalo že precej časa v vodi. Utopljenec je star okrog 60 let, 180 cm visok, rejene postave, plešast in obločen v preprostejši obleko. Na prstu je imel srebrni prstan s črkama M. R. Truplo so pokopali na pokopališču v Apačah.

a—Aretiran dolgorstnež. Policija je v neki mariborski gostilni zalotila nekoga možkega, ki je prodajal obleke, čevlje in slično robo. Odgnali so ga na policijo, kjer so v njem spoznali Otona Proseno, starega 32 let in pristojnega v Senčur pri Kranju. Predmete, ki jih je prodajal je ukradel svojemu delodajalcu, in sicer v vrednosti 20.000 D.n. Izročen bo sodišču.

a—Aretacija pobeglega kaznivca. Kaznivca Stefana Strmskega, ki je pretekli ponedeljek pobegnil iz sodnega postopaja, so varnostni organi aretirali, in sicer v koračiču na Koroški cesti. Spravili so ga seveda spet nazaj v zapor.

Pogreb Milana Koširja

Kranjska gora, 26. julija
V torek se je vršil ob izredno številni udeležbi pogreb v Martuljovski skupini ponesrečenega učiteljskega Milana Koširja. Sprevedu so se priključili tudi mnogi letovističarji, ki sočustvujejo z njegovimi sorodniki. Mladina je pa nosila vence, šopke in mnogo cvetja, da je z njim obsula sveži grob. Ko so krsto pogreznili v predrni grob je posijalo sonce ter žalostno zrla na mlado žrtev, ki počiva sedaj ob vnožju vršacev na kranjskogorskem pokopališču v tihi družbi nekaterih drugih mrtvih ljubiteljev naših planin. Spominu ljubljene pokojnika posvečajo tovariši in prijatelji naslednje vstvice:

Kot sokol vzpel si se v višave obudovati ta divni svet, pa konec bil radosti prave. Usoden bil je ta polet. Veselo plezal si po poti poznani ti — v Martuljov bor in strl si mladi si peroti, končan življenja je napor. Iz groba gledaj sedaj vrhove, katere ljubil si tako, nad njimi duh tvoj dalje plove, a ti počivaj v njem sladko.

M. B.

Najprej na oklice, potem na zdravniški pregled

Ljubljana, 26. julija
Zadnjič smo zabeležili prve vesti o tem, kako se v Zagrebu izvajajo določila novega zakona o pobujanju spolnih bolezni nasproti novoporočencem, in o težavah, ki se lahko rodijo iz tega. Novi zakon, ki ga je narodno predstavništvo sprejelo sredi junija, je s pravilnikom, ki je izšel proti koncu junija, stopil v veljavo dne 1. julija. Od tedaj naprej ne more noben ženin pred oltar, ne da bi bil prej zdravniško pregledan, o čemer mora svojemu župnemu uradu predložiti uradni izkaz. Zakon se ves julij izvaja seveda že tudi po vsej dravski banovini. Samo ker v pasjih dneh pri nas živitve niso običajne, so imeli uradni zdravniški doslej bolj malo opravka s to rečjo. Ljubljanski mestni fizik je n. pr. izdal doslej eno samo zdravniško sričevalo v ta namen.

Kot zakonski zadržek za poroko veljata samo ugotovljena sifilida in gonoreja in zato mora zdravnik vsakemu ženitvenemu kandidatu vzeti kri, ki jo potem biološko preizkusijo. Naš Higijenski zavod in zdravstvena doma v Celju in Mariboru so doslej izvršili nekaj tozadevnih preiskav. Zakon, ki je brez dvoma umesten, je očitno pomankljiv v tem, da je preiskavi podvržen samo ženin, nevesta pa ne. Na ta način je prepuščeno 50 odst. možnosti, da se bolezen vključ prevenciji zanesa v zakon. Veliko neprimerno pa se je že v teh tednih rodilo iz določila, da zdravniško izpričevalo na dan poroke ne sme biti starejše kakor 10 dni, redni oklici pa se morajo izvršiti 15 dni pred poroko. Na ta način sta ženin in nevesta formalno prisiljena, da se dasta najprej oklicati in da gre ženin šele nato po zdravniško sričevalo. Če rezultat pregleda ni ugoden zanj, je poroka sredi oklicov razdrta in mnogo mlajnih in velikih tragedij je že nastalo iz tega. Lahko si pač mislimo družabno blamažo človeka, ki ga tik pred vstopom v zakon tako rekoč pred vso javnostjo zadene diagnoza po Wassermannu. Praksa bo gotovo izkazala nujnost, da se zakon na tem mestu izpopolni.

Sevniški vlom pojasnjen

Ljubljana, 26. julija
Kakor smo beležili je bil izvršen v noči na 17. julija v Sevnici skrajno drzen vlom v občinski urad. Plen sicer ni bil velik, vendar je bila škoda znatna, ker je bila blagajna po vladnem razredjanju. Spet se je izkazalo, da je bila na delu dalje časa zasledovana nevarna trojica: Milakar je doma iz Stajerskega, Praljak iz Bosne in Prič iz Dalmacije. Po vladu so pobegnili in sicer Praljak in Milakar v smeri proti Zagrebu. Prič pa se je obrnil proti Ljubljani. Seveda pa Prič ni prišel naravnost v mesto, marveč se je med tem potepal po deželi in izvrševal razne tatvine in vlome. Pred nekaj dnevi se je pojavil v Šmartnem pri Litiji, kjer je ukradel potniku Martinu Svetetu iz avtomobila kuverto s 7950 Din. O čemer je »Jutro« poročalo. Prej je izvršil več vlomov po okoliških vaseh, a pred dnevi se je pojavil v Mostah, kjer je ukradel kovaškemu pomočniku Rogliču suknjico. Pričja je srečal policijski agent večer na Zaloški cesti. Ker je imel na sebi dva suknjice, je bil videti na prvo oko sumljiv. Zato ga je agent aretiral. Pri njem so našli nikljasto uro znamke Junghans, prav tako veržico z obeskom, zemljevid Jugoslavije in še druge predmete, ki naobzirajo izvirajo iz tatvine. Na policijski so seveda takoj ugotovili, da je Prič član deteljske ki je v vladu v občinski urad v Sevnici. Prič je pa tudi sam priznal, da se je leta let potikal po vsej državi in vsepovsod izvrševal vlome in tatvine. Iz Zagreba je policija dobila istotakšno poročilo da so tam aretirali ostala dva zasledovana vladilca: Praljaka in Milarkarja.

Gospodarstvo

Naš letošnji izvoz lesa

Čeprav je bil naš izvoz lesa letos v maju in juniju nekoliko manjši nego v prejšnjih mesecih pred uvedbo povišanih italijanskih carin, vendar navzile težkočam pri izvozu v Italijo ni zaostajal za lanskim izvozom. Gradbenega lesa smo letos v juniju izvozili 7724 vagonov (lani 7372), drv 1041 vagonov (lani 1080), oglja 276 vagonov (lani 297) in izdelkov iz lesa 573 vagonov (lani 311). Sika našega izvoza lesa in lesnih izdelkov v prvem letošnjem polletju nam torej navzile novim oviram, ki so nastale v aprilu, še vedno kaže ugodnejšo sliko, nego lani v prvem polletju. Kakor je podoba, ne bo povišanje italijanskih carin v toliki meri vplivalo na količino izvoza, kakor na izkupiček za izvožen les zaradi nizkih cen, kar je seveda za našo lesno industrijo v precejšnji škodo. V primeri s prvim polletjem zadnjih dveh let smo letos v prvem polletju izvozili naslednje količine lesa (v vagonih):

	gradb. les	drva	izdel. iz lesa
prvo poll. 1932	28.225	7.429	724
> > 1933	35.014	5.892	1.067
> > 1934	43.907	7.079	2.105

Gornje številke nam kažejo, da se je količina izvoza povsod precej dvignila, relativno najbolj pri izvozu izdelkov iz lesa, ki je bil letos v prvem polletju trikrat večji nego leta 1932. Dvignil pa se je tudi izvoz

drv, ki je lani v prvem polletju še nazadovoljivo izvozil, ki je znašal v prvem polletju 1932. še 2092 vagonov in je lani v prvem polletju nazadovoljivo za 1820 vagonov, je letos ostal približno na lanskem višini in je znašal 1809 vagonov. Precej pa se je dvignil izvoz železniških prago in sicer od 94200—odnosno 41.200 na 209.900 komačlov. Izvoz lesnih ekstraktov pa je za malenkost popustil in je letos v prvem polletju znašal 480 vagonov nasproti 491 v lanskem prvem polletju in 308 v predlanskem prvem polletju.

Po vrednosti pa je slika našega izvoza lesa za prvo letošnje polletje v primeri z istim razdobjem zadnjih dveh let naslednja (v milijonih Din):

	prvo polletje	1932.	1933.	1934.
gradbeni les	210.1	260.5	353.4	
drva	12.6	9.6	13.3	
oglj	13.7	9.5	9.9	
pragovi	3.7	1.9	10.4	
lesni izdelki	11.7	16.0	30.0	
lesni ekstrakti	12.5	12.6	12.8	
	264.3	310.1	429.8	

Skupna vrednost našega izvoza lesa je znašala torej letos v prvem polletju 490 milijonov Din, nasproti 310 milijonov v lanskem prvem polletju in 264 milijonov v predlanskem prvem polletju.

Radost na graku in solncu
vam daje NIVEA

Pred solnčenjem morate svoje telo drgniti z Nivea kremo ali Nivea oljem. S tem zmanjšate nevarnost solnčarice a dobiti obnem prekrasno brnasto barvo kože.

NIVEA na graku in solncu!

Boljši izgledi za izvoz naše pšenice

Izgledi za izvoz naše pšenice v kampaniji 1934/35 so v nasprotju s prejšnjimi leti prav ugodni. Naš izvozni presežek sicer letos ne bo posebno velik, vendar je pričakovati, da bomo pšenico letos lahko prodali v inozemstvo po mnogo boljših cenah, nego zadnji dve leti. Prva uradna cenitev letošnje pšenice pridelke glasi na 19.8 milijonov metriskih stotov, dočim se privatno cenil pridelke na 18.5 milijonov metriskih stotov (nasproti 26.3 milijona metriskih stotov v lanskem letu in 14.6 milijona metriskih stotov v izredno slabem letu 1932). Navzile precej manjšemu pridelku nego lani pa je pričakovati, da bomo tudi od letošnje letine imeli še za izvoz kakih 500.000 metriskih stotov, ker je domači konzum pšenice slab in se bo zlasti še zmanjšal, če se bo cena pšenice nadalje dvignila in bo koruza cenejša. Skupno z neprodanim presežkom lanske letine v višini 2 milijonov metriskih stotov bomo imeli v kampaniji 1934/35 na razpolago za izvoz 2.5 milijona metriskih stotov ali 25.000 vagonov pšenice.

Pridelek pšenice pa letos ni slab samo v naši državi, temveč tudi v vsej Evropi in Ameriki. Primanjkljaj nasproti lanskemu letu se giblje povsod med 25 in 35%. Glede na majhen evrolni pridelek letošnje pšenice se je povsod v inozemstvu cena že precej dvignila. V Srednji Evropi bosta letos imeli izvozne presežke v pšenici edino Jugoslavija in Madžarska, dočim Rumunija ne bo mogla prav nič izvoziti, prav tako tudi ne Bolgarija. Pa tudi Madžarska nam ne bo mogla pri prodaji pšenice v inozemstvo mnogo škodovati, ker njen presežek ni niti tako velik, da bi mogla izvoziti vse količine, za katere si je doslej zagotovila preferenčne kontingente. Madžarska ima namreč zajamčen izvoz 15.000 vagonov po preferenci v Italijo, 5000 vagonov v Nemčijo in 22.000 vagonov v Avstrijo, skupaj torej 42.000 vagonov, dočim bo znašal njen izvozni presežek le kakih 37.000 do 40.000 vagonov.

Avstrija bo morala v letu 1934/35 uvoziti kakih 90 do 35.000 vagonov; od te količine pa ji bo Madžarska dobavila po rimskem sporazumu 22.000 vagonov, tako da bo morala Avstrija uvažati pšenico tudi iz drugih držav, torej predvsem iz Jugoslavije. Pšenico bomo lahko izvažali tudi v Češkoslovaško, ki je lani z rekordno lastno produkcijo krila vse svoje potrebe, dočim je letos pridelal Češkoslovaške znatno manjši. Morala bo torej zopet uvažati in to edino iz Jugoslavije, kar Rumunija, kakor rečeno, nima pšenice za izvoz. Poleg tega imamo po novi pogodbi z Nemčijo zasiguran izvoz 5000 vagonov po preferenčni carini.

Naša vlada je pričela sedaj s Češkoslovaško in Avstrijo pozajajana na podlagi obstoječih trgovinskih pogodb glede bodočega izvoza pšenice v ti dve državi. V Avstrijo smo že v zadnjih 6 tednih izvozili okrog 2000 vagonov lanske pšenice. Privilegirana izvozna družba je pričela kupovati pšenico za izvoz po ceni 125 Din za metriski stotba z gornja Tisa. Družba za svoje nakupe nadaljevala, tako da dovozi nove pšenice na trg ne bodo prišli na ceno, zlasti ker ponudba od strani producentov, ki pričakujejo višje cene, ni velika. Kakovost letošnje pšenice je prav dobra (boljša nego kakovost lanske pšenice), kar bo gotovo olajšalo naš izvoz. Teža letošnje pšenice se giblje med 79 in 84 kg.

Gospodarske vesti

= Zakon o mestnih občinah, ki je bil sprejet v Narodni skupščini 6. julija in v senatu 13. julija t. l., je sedaj objavljena v »Službenih novinah« 25. t. m. Zakon bo dolžni obvezno moč 60. dan po dnevu objavljanja, t. j. 23. septembra t. l. Tega dne bodo prenehali veljati za mestne občine dosedajšnji zakoni o občinah in mestih, zakoni o domovinstvu in oredbe starih zakonov in uredb, kolikor nasprotujejo novemu zakonu.

= Naš trgovinski promet s Avstrijo. Avstrijski zvezni statistični urad je objavil podatke o avstrijski zunanji trgovini v prvem polletju, ki kažejo da se je avstrijski uvoz nasproti lanskemu prvemu polletju dvignil za 24.6 na 563.9 milijona šilingov, istočasno pa se je izvoz povečal za 69.1 na 410.0 milijona šilingov, tako da je bila avstrijska trgovinska bilanca v prvem le-

tošnjem polletju pasivna za 153.9 milijona šilingov, dočim je lani v prvem polletju znašala pasivnost 198.4 milijona šilingov. — Iz Jugoslavije je Avstrija letos uvozila za 46.5 milijona šilingov (lani 49.8), izvozila pa je v Jugoslavijo za 25.4 milijona šilingov (27.1), in je bila avstrijska trgovinska bilanca s našo državo v prvem letošnjem polletju pasivna za 21.1 milijona šilingov (lani za 22.7). V večji meri se je letos dvignil avstrijski izvoz v Italijo (od 38.3 na 46.2 milijona šilingov), dočim se je uvoz iz Italije le nebitveno dvignil (od 25.4 na 26.5). Letos je imela torej Avstrija z Italijo aktivno trgovinsko bilanco za 19.7 milijona šilingov (lani v prvem polletju le za 12.9). Avstrijski izvoz v Madžarsko se je prav tako dvignil (od 39.7 na 43.2), medtem ko je avstrijski uvoz iz Madžarske celo nazadovol (od 62.7 na 61.4). Navzile temu pa je avstrijska trgovinska bilanca z Madžarsko nadalje pasivna za 18.2 milijona šilingov (lani v prvem polletju za 24.0).

= Nadaljnje poslabšanje letine v Ameriki. Poročila iz severno-ameriških žitnih pokrajin so nadalje slaba, ker še vedno traja suša, zaradi katere se je stanje posevov ponovno poslabšalo. Naravnost katastrofalna bo letos letina v državi Misouri, kjer cenijo, da bo znašal pšenični pridelek komaj 13 odst. lanskega pridelka, pridelek ovsa pa komaj 10 odst. V zadnjem času so se v Ameriki zlasti poslabšali izgledi za pridelek koruze.

= Dobave. Dne 21. avgusta se bo vršila pri direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu očetna licitacija glede dobave 2 električnih motorjev e pripadajočimi deli, 25. avgusta pa pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave črne, pocinkane in rebraste pločevine. Pri generalni direkciji državnih železnic v Beogradu se bodo vršile naslednje očetne licitacije: 7. avgusta glede dobave papirja in tiskarskega materialja, 18. avgusta glede dobave raznega orodnega jekla, 20. avgusta pa glede dobave instalacijskega materialja. — Dne 23. avgusta se bo vršila pri inženjersko-tehničnem oddelku komande mornarice v Zemunu pismena licitacija glede dobave železne pločevine in profilov, 27. avgusta pa glede dobave električnega instalacijskega materialja. — Dne 26. avgusta se bo vršila pri VI. oddelku za socialno politiko in narodno zdravje primorske banovine v Splitu očetna licitacija za dobavo raznih postelj, nočnih omari, stotov, parila, odej, žime in morske trave. — Dne 28. t. m. se bo vršila pri komandi jadranske divizijske oblasti v Mostaru ustmena pozadoba glede dobave petroleja.

26. julija.

Na ljubljanski borzi se danes oficijelni tečaj deviz niso bistveno spremenili, le Berlin je popustil. V privatnem kliringu notira avstrijski šiling nespremenjeno 9.70 do 8.80 (v Zagrebu promet po 8.51, v Beogradu notacija 8.46 do 8.56). Angleški funti so bili v Zagrebu zaključeni po 242.50, grški boni po 28.25 in madžarski pengi po 10.50 (v Beogradu tečaj 10.15 do 10.25). Končno je bilo na zagrebški borzi v privatnem kliringu povpraševanje po španekih pezeta po 6.25.

Na zagrebškem elektnem tržišču se je vojna škoda trgovala po 318 in 319 (v Beogradu po 319 in 317), za avgust po 329 in za september pa po 321. V ostalih državnih napirjih ni prišlo do prometa in so tečajni ostali v glavnem nespremenjeni.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2300.96 — 2312.32, Berlin 1303.47 — 1314.27, Curih 1108.35 — 1113.85, London 170.97 — 172.57, Newyork 3372.16 — 3400.42, Pariz 141.12 — 141.98, Trst 291.18 — 293.58 (vse s premijo 28.5 %). Priv. klirng: avstr. šilingi 8.70 — 8.80.

Zagreb. Amsterdam 2300.96 — 2312.32, Berlin 1303.47 — 1314.27, Brusel 794.68 — 798.02, London 170.97 — 172.57, Milan 291.18 — 298.58, Newyork kabel 3394.16 — 3422.42, Newyork ček 3372.16 — 3400.42, Pariz 224.15 — 225.27, Curih 1108.35 — 1113.85.

Curih. Pariz 20.2250, London 15.4625, Newyork 306.875, Brusel 71.7150, Milan 26.8150, Madrid 41.90, Amsterdam 207.5250, Berlin 117.50, Dunaj 56.80, Stockholm 79.75, Oslo 77.70, Kopenhavn 69.05, Praha 12.74, Varšava 57.95, Bukarešta 3.05.

Dunaj. (Tečaj v priv. kliringu.) Beograd 11.70, London 27.19, Milan 46.14, Newyork 538.21, Pariz 35.57, Praha 21.74, Curih 175.49, 100 S v zlatu 128.—.

Elektil.

Ljubljana. Vojna škoda 320—322. 7% invest. 71—72, 8% Blair 65—66, 7% Blair 58—58.50, 7% Drž. hip. banka 68—69, 4% agrarne 88—89, 6% begluške 55—56.

Zagreb. Vojna škoda 317—319, za julij 318 den., za avg. 318—321, za sept. okt. 319 den., za dec. 320—323, 7% invest. 71.50—73, 4% agrarne 38.75 den., 7% Blair 59.50—60, 8% Blair 67 den., 6% begluške 56.25—56.75; delnice: Nar. banka 4020 den., PAB 218 den., Sečerača Osijek 110—140, Trbovlje 80—90, Osješka lievaonica 145 bl.

Beograd. Vojna škoda 318.50—319 (319, 317 zaklj.), za dec. 323.75—324.50, 7% invest. 71.25—72 (71.50), 4% agrarne 38.50—39.25 (39), 6% begluške 56.75—57 (56.80), 8% Blair 68—70, 7% Blair 58.50—59.25, Nar. banka 4045—4060 (4045), PAB 218—220 (219).

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 9.70, Staats-eisenbahngesell. 12.05, Alpina-Mont. 9.02.

Blagovna tržišča

2170.

+ Chicago, 26. julija. Začetni tečaji: Pšenica: za sept. 99.375, za dec. 100.75; koruza: za sept. 66.25, za dec. 68.75.

+ Winnipeg, 26. julija. Začetni tečaji: Pšenica: za avg. 86.25, za okt. 87.25.

+ Ljubljanska borza (26. t. m.). Tendence za žito mirna. — Nudijo se (vse za slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh): pšenica (po mlevski tarifi): baška 79-80 kg po 155.157.50, baška, 80 kg po 157.50—160; koruza (po navadni tarifi): popolnoma euna s kakovostno garancijo za julij 147.50—150; moka: baška 200c po 250—255, banatska 255—260.

+ Novosadska blagovna borza (26. t. m.). Tendence neizpremenjena. Promet srednji. — Pšenica: baška, okolica Novi Sad, stara, 78 kg 107.50—110; okolica Sombor, stara in nova 105—107.50; srednjebaška in gornjebaška, nova in stara 107.50—110; baška, ladja Tisa, stara, 77 kg in nova 79 kg 120—122; baška ladja Begej, stara in nova 119—121; slavonska nova 102.50—105; eremska stara 106—108, nova 105—107; gornjebanatska, stara 76 kg 106—108. Oves: banatski ladja 77.50—80. Ječmen: baški in eremski novi, 65/67 kg 85—87. Koruza: baška 72—76, baška ladja Tisa ali Dunav 76—80. Moka: baška in banatska 200c in 200c 185—205 (eremska, slavonska 185—195); 2c 165—185 (165—175); 5c 145—165 (145—155); 6c 125—145 (125—135), 7c in 8c 105—115 (105—110). Otrbi: baški in eremski 75—77.50; banatski 72.50—75, baški 82.50—85.

Sokol

Praznik Sokola v Notranjih goricah

Sokolska četa v Notranjih goricah bo imela v nedeljo 27. t. m. svoj sokolski praznik, ki je tem večjega pomena, ker bo prvič pokazala naši javnosti sadove telesne vzgoje v telovadnici. Sokolska ideja v Notranjih goricah je vznikla že pred vojno leta 1910, ko se je na pobudo viškega Sokola ustanovil v Notranjih goricah njegov odsek. Odsek je pred vojno marljivo deloval ter je bila narodna zavest vrlih bratov iz Notranjih goric že globoko ukoreninjena, kar so dokazovali vsakoletni nastopi in izleti bratstvih društev, predvsem pa matičnega društva z Viča. Nasprotniki so hoteli sicer onemogočiti delovanje odseka, toda to se jim je baš zaradi zavednosti domačinov izšlo. Odsek je do svetovne vojne gojil redno telovadbo doma, deloma pa pri matičnem društvu na Viču, ki mu je nudilo vsa moralna podpora. Zlasti velike zasluge za sokolsko misel v Notranjih goricah je imel starosta viškega Sokola br. Josip Tribuč.

Po svetovni vojni se je odsek osamosvojil in pretvoril v samostojno društvo, ki je nekaj let uspešno delovalo. V letu 1923 pa se je društvo razšlo. Skoro sedem let je poteklo od takrat, ko se je ponovno oživela sokolska misel v Notranjih goricah ter se je ustanovila leta 1930 sokolska četa pod okriljem matičnega društva Preserja. Na čelo čete so stopili poštvalni člani, ki so dvignili Sokola spet na prejšnjo višino. Delovanje čete je bilo vsestransko, mimo telovadbe so se gojila predavanja, igre in drugo, kar je predvsem zasluga matičnega društva v Preserjih in pa domačega učiteljsva.

Da pokaže četa svoje uspehe, bo priredila v nedeljo svoj prvi javni nastop. Ob 14.30 bo sprejem na postaji, ob 14.30 sprejeto po vasi, ob 15.30 javni telovadni nastop združen z narodno veselico. Pri prireditvi bo sodelovala godba Sokola I Tabor. Pričakuje se, da bodo v nedeljo pohiteli številni prijatelji Sokolstva in pa okoliška društva v Notranje gorice, da s tem pokažejo priznanje marljivi sokolski četi. Zlasti bratje Vičani, ki so pred 25 leti ustanovili svoj odsek v Notranjih goricah, so bratsko vabljivi! Društva, ki se nameravajo udeležiti nastopa, naj pridejo v krajih in s prapori. Zdravo!

„Hubertus“ domače milo, da leno belo pecilo

Veličastno slavlje v starem sokolskem taboru

Mozirje, 26. julija.

V nedeljo je slavil Sokol Mozirje 50 letnico razvija svojega prapora in otvoritev novega Sokolskega doma. Začetek slovesnosti je bil napovedan za 14. uro, vendar so se začeli zbirati gostje že v dopoldanskih urah. Ves trg, okrašen z zastavami in cvetjem, je šumel v svečanem razpoloženju.

Ob 14. se je začela pomikati skozi trg na letno telovadišče impozantna povorka s konjenico na čelu. Prebivalstvo je Sokolom živahno vzklikalo in jih obispalo s cvetjem. Po prihodu na letno telovadišče se je takoj začela telovadba. Vse točke so bile izvedene v popolno zadovoljstvo številne občinstva; posebno sta ugalja skupina članov iz Ormoža s slikovito ugaajo »U boj« in nastop moške dece iz Mozirja.

Po telovadbi je stopil na govorniški oder župan br. Matija Gorčar. Prvi njegov pozdrav je veljal kralju in prestolonasledniku. Nato je pozdravil zastopnika bana sreskega načelnika br. Matka Kandriča, zastopnika Sokola Matice v Ljubljani br. dr. Kandareta, Sossa in Stajerja, nadalje br. Smertnika kot zastopnika saveza in župe, poslanca br. R. Pustoslemška, župana mariborskega dr. Lipolda in župana celjskega dr. Gorčiča ter br. I. Lipolda iz Mozirja in br. M. Benčana iz Celja, ki sta pred 50 leti prisostvovala razviti našega prapora. Prav toplo je pozdravil s. Ivanko dr. Lipoldovo iz Maribora in ji naročil sokolske pozdrave za njeno mater s. Olgo Balonovo, ki je pred 50 leti prišla prvi trak na naš prapor in imela ob tej priliki slavnostni govor. Govornik je podčrtal ogromne zasluge našega starostar br. J. Trogerja za naš dom. Nato je podal v jedrnatih in vznešenih besedah zgodovino našega društva in se poklonil njegovemu staremu praporu in sklenilo željo, da bi ta naša častiljiva svetinja tudi odslej vodila sokolsko družino k visokim idealom Sokolstva. Po govoru br. M. Gorčarja je povzela besedo s. Ivanka dr. Lipoldova iz Maribora in pripela po lepem, globokom občutnem govoru v imenu svoje matere nov spominski trak na naš prapor.

Po teh slovesnostih se je zopet strnil sprevod in krenil s telovadišča v trg pred Sokolski dom. Tu je pozdravil zbor starostar br. Troger in se zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k zgradbi našega doma. Govorila sta še br. Smertnik in br. Pustoslemšek, nakar je pozdravil s pomembnim nagovorom gospoda zastopnika bana Sokolič I. Čerin, ki je v imenu bratcev in sestrice obljubil neomajno zvestobo sokolski ideji ter mu izročil ključ s prošnjo, da otvori dom. Sreski načelnik br. Kandrič je sprejel ključ in po zanosnem govoru otvoril naš sokolski hram ter prvi stopil vanj. Za njim so vstopali gostje, da si ogledajo notranjost nove stavbe. Predstavniki oblastev in zastopniki sokolskih korporacij so bili povabljeni na odlično prirejeno zakusko v mali dvorani. Medtem se je v domu samem in okoli doma razvila prav živahna zabava.

Zahvaljujemo se vsem bratom in sestram ter vsem prijateljem Sokolstva za številni obisk. Ta naš veličastni dan ni bil le praznik našega Sokola, temveč je bil dan radosti in navdušenja za vse naše zavedne tržane, kar potrjuje dejstvo, da je skoro ves trg z veseljem in poštvalnostjo sodeloval pri pripravi za prireditev in na dan prireditve same. Zdravo!

Sokol I. Ljubljana — Tabor obvešča članstvo, da odide kolonija članov in članic na letovanje v Križevsko vas pri Metliki dne 7. avgusta t. l. Celodnevna oskrba za osebo s prenočiščem v Sotorih 18 Din. Vabimo članstvo, tudi netelovadeče, da se tega zelo cenjenega letovanja v kar največjem številu udeležijo. Prijave sprejema društvena pisarna na Taboru dnevno od 17. do 20. ure, kjer se dobe tudi vsa podrobnejša navodila. Zdravo! Uprava.

VS AK JUTROVN

JE ZAVAROVAN V ŠMARTNEM

K dogodkom na Dunaju

Predigra pred prekim sodom: češkoslovaški državljani obsojeni na smrt in justifikiran, ker je bil nekoč socialni demokrat, dočim sodniki milo postopajo z narodnimi socialisti, ki organizirajo atentate

Ubiti kancelar dr. Dollfuss

Kakor je poročalo včerajšnje »Jutro«, je prišlo po justifikaciji češkoslovaškega državljan Gerla na Dunaju do burnih demonstracij, ki jih je policija s silo zatrla, ki pa so bile vendarle posreden uvod k poznejšim tragičnim dogodkom. Zato podajamo v naslednjem izveščku iz procesa proti Gerlu.

Od preklica prekega sode po februarjskih dogodkih na Dunaju do zadnjih dni so poslovala v Avstriji redna sodišča. Te dni pa so stopile v veljavo zopet posebne odredbe in preki sod je obsojil na smrt dva bivša pripadnika socialne demokracije, od katerih je bil eden, češkoslovaški državljani, tudi usmrten.

Mož se je pisal Josef Gerl. Njegovo zasliševanje pred sodiščem je bilo zelo zanimivo. Potem ko je Gerl izjavil, da mora preklicati del izjav, ki jih je dal na policiji, je tudi povedal, čemu je to storil. Na policiji so ga mučili. Pretepali so ga z gumavkami ter ga obesili na verigo.

Predsednik: »No, kakopak, mučili so vas in izsiljevali so vas! To si drznete priznati tukaj! Kdo vam je dal amonit?«

Obtoženec: »Tega ne povem. Prejel sem ga od neznane osebe.«

Predsednik: »Kdaj ste ga dobili?«

Obtoženec: »Ne vem.«

Predsednik: »Že davno ali šele pred kratkim?«

Obtoženec: »Ne vem.«

Predsednik: »Torej tega tudi ne veste. Za kaj vam je rabil amonit?«

Obtoženec: »Za terorističen čin.«

Predsednik: »Proti komu?«

Obtoženec: »Proti vladi, se razume.«

Predsednik: »In čemu ste hoteli uprizoriti napad na vlado?«

Obtoženec: »Ker zaslužuje ljudstvo.«

Predsednik: »Torej gospod Gerl pravi, da vlada zaslužuje ljudstvo.«

Obtoženec: »In ker zatira delavstvo.«

Predsednik: »Kaj je tudi vas zatirala vlada?«

Obtoženec: »Zatirala, ker ne dopušča svobodne besede.«

Predsednik: »Te vaše svobodne besede tudi niso dovoljene. Nas so vzgajali drugače. Kadar smo se oglašili, so dejali: Takšen 20 letni pob ima biti miren!«

Branitelj vpraša obtoženca, če je izvršil atentat iz lastnega nagiba ali če ga je kdo najel zanj.

Obtoženec: »Nihče me ni najel, zasnoval sem ga sam.«

Branitelj: »Če vam v tej državi ni všeč, zakaj ste potem priromali sem iz Češkoslovaške?«

Obtoženec: »Ker smatram Avstrijo za svojo domovino.«

Dollfussova vdova

Branitelj: »Ali ste se zavedali, da vam grozi za takšen čin smrtna kazen?«

Obtoženec: »Gotovo!«

Branitelj: »Kako ste se mogli kljub temu odločiti, da riskirate življenje?«

Obtoženec: »Moja ideja se mi je videla več vredna kakor moje življenje.«

Branitelj: »Ali vam je bilo znano, da je socialno demokratska stranka za svojega obstoja odklanjala sleherno politiko nasilja in obsojala nasilniške metode narodnih socialistov?«

Obtoženec: »Meni so naciji simpatičnejši od vlade.«

Dr. Rintelen

Branitelj: »Spričo vaše politične pripadnosti se vendar niste mogli baviti s takšnimi atentati?«

Obtoženec: »Jaz nisem več tako trden socialni demokrat in simpatiziram z narodnimi socialisti.«

Predsednik: »Saj sam ne ve, kaj hoče.«

Po tem zasliševanju je prišel na vrsto drugi obtoženec, Rudolf Anzöck, ki je bil obsojen tudi na smrt, a pozneje pomiloščen na dosmrtno ječo. Pripomniti bi bilo šlo to, da je v korist Gerla pred justifikacijo interveniral čsl. odpravnik poslov na Dunaju Borek-Dohalsky. Zvezni kancelar Dollfuss pa mu je sporočil, da je državni predsednik Miklas odklonil njegovo pomilostitev.

in v Nemčiji...

Na grobu generala Schleicherja

V Lichterfeldu po množestvenih usmrtitvah

»La Tribune de Genève« priobčuje naslednjo poročilo nekega svojega dopisnika, ki se iz umljivih razlogov ni upal podpisati:

Radovedneži so stali pred mračno zgradbo iz opeke ob Finkenalleeji, ko sem stopil iz tramvaja št. 176, ki ima tu svoje postajališče.

Nič ni izdajalo, da se je dvajset metrov od mene, na drugi strani zidu odigrala tragedija. Tu so streljali moške, ki so jih v prvem tednu julija pripeljali noč in dan.

Stara vojna šola, iz katere so izšli vsi generali nemške vojske, rabi danes črnim huzarjem kot vojašnica.

Kamioni prihajajo v polnem diru, nabiti s možmi napadalnih oddelkov, ki sede brezbrizno in ravno na svojih klopih s puško med kolena.

Z dvorišča je slišati ropot orožja in strele. Hočejo delati vtis, da se usmrtitve nadaljujejo. Resnica pa je ta, da so prenehali z njimi že pred kakšima dvema tednoma. Kar čujemo, so samo strelji s praznimi naboji.

Usmrtitve so se vršile ob vzhajanju dneva, proti štirim s takšno točnostjo, da so ljudje v okolici pozabljali navijati svoje budilke. Nihče več ni ob tej uri spal v tej okolici. Iz višjih nadstropij sosednih hiš je bilo mogoče zasledovati dogodke na dvorišču vojašnice. Sredi njega je kip leva.

Obsojenci so stali v vrstah na njegovi levi strani z zvezanimi rokami, golimi prsi in zavezanimi očmi. Nekateri med njimi, kakor tisti letalci, ki je bil odlikovan z redom »Pour le mérite«, so bili deležni izjemne milosti, da so smeli gledati v puške.

Usmrtitev sama ni trajala več nego tri minute, toda nje ceremonial se je izvršil z vso natančnostjo, z zvokom trobent in ropotanjem bobnov, s štetjem do štirih, preden je častnik zapovedal ogenj. Skraj vsi obsojenci so bili pri priči mrtvi. Samo Karl Ernst je dal dokaz silne življenjske sile, kajti živel je še dve minuti, preden so ga pokončali z dvema streloma iz samokresa iz neposredne bližine.

Trupel niso izročili družinam, temveč so jih upepeljevali in zagrebali na provincialnih pokopališčih do sto kilometrov od prestolnice.

300 m od »Kadettenanstalt« je ogromno pokopališče. Bilo bi naravno, da bi žrtve pokopali tu. A en sam grob so izkopali, da je sprejel vase žaro s posmrtnimi ostanki generala Schleicherja in njegove družice. Pokopališče ima široke ceste in se proti ju-

bi bil urar in pri njem se je navzel veselja do te stroke. Oče ga je dal v uk k svojemu bratu, ki je bil tudi urar. Ko je absolvirao učno dobo pri njem, se je napotil v Ameriko, kjer je začel delati v neki tvornici. Napredoval je zelo hitro, svoje izumiteljsko delo pa je zaključil s konstrukcijo in izboljšanjem stavnega stroja.

Ford o krizi

Neworleanski dnevnik »Times Picayune« je poslal k Henryju Fordu na njegov 71. rojstni dan reporterja, ki je zastavil tvorničarju nekaj vprašanj o svetovnem položaju. Ford je izjavil novinarju, da je mogoče izboljšanje le pod pogojem, da obnovijo Zedinjene države stari duh neodvisnosti.

Ford je rekel: »Krize bo konec, kadar bodo začeli ljudje misliti. Krize ne prihajajo iz nebes, marveč so, kakor vojne, mahinacija skupine oseb, ki se hočejo z njimi okoristiti. Amerika mora to naznaniti posplošiti in razširiti ter ogostiti vse tiste posameznike, ki bi utegnili postati krivi takšnega dogodka, da bi se potem mahnili ob nesreči soljudi.«

Na koncu je Ford dejal, da bi bilo lepo, če bi se ljudje borili v življenju. Namestu tega pa vidi on samo ljudi, ki se tepejo na ulicah, da bi propagirali neke ideje. To se mora spremeniti, če hočemo odstraniti krizo. Ameriški listi izražajo nad temi mislimi 71letnega tvorničarja veliko zadovoljstvo.

Iskalci radija

Kanadska odprava v polarne kraje, kjer bo iskala novih ležišč radija

Mladi kanadski raziskovalec Mitchell Pierce pripravlja novo odpravo v Winnipegu.

Pierce se je, preden je storil sklep za organizacijo odprave, temeljito razgovoril z raziskovalcem Hubartom Wilkinsom, ki je dober poznavalec arktičnih razmer, a tudi s kapitanom Worsleyem, poveljnikom »Endurance« se je posvetoval ter ga zainteresiral za svojo ekspedicijo. Z Worsleyem sta se celo domenila, da se bosta prihodnje leto našla v polarnem ozemlju, kjer bosta delala skupaj.

Kanadski raziskovalec je prepričan, da bo odkril nova ležišča radija in da jih bo lahko tudi izkoristil, če mu bo uspelo organizirati transport uranove rude z letali.

Na svoji zadnji ekspediciji je odkril geološki strokovnjak, ki je bil v Piercejevi odpravi, nevarljiva znamenja mogočnih radijskih ležišč med Baffinovo deželo in Beaufortskim morjem pri severnokanadskih otokih. Pierce je tudi prepričan, da se mu bo posrečilo organizirati zračni promet proti Orientu in da bo njegova pot za 4000 milj krajša od dosedanjega proga.

Ekspedicija bo odrinila iz Montreala. Najprej se bo peljala z ladjo do Baffinove dežele. Tam se bo izkrcala, pretvorila prtljago na kajake in z njimi prodirala proti ledeni barijeri. Pierce računa, da bo trajala njegove odprave tri leta. Z gmotnimi sredstvi bo podprla podjetje tudi kanadska vlada.

Rooseveltove dopust

Ameriški predsednik preživlja svoje letošnje počitnice na križarki »Houtson«. Ladja je na poti proti Portoricu in Haiti, na Deviško otočje, skozi Panamski prekop v Tihy ocean in na Havajske otoke. Roosevelt si je vzel za svoje potovanje admiralske prostore, ki sestojijo iz spalnice s kopalnico, delovne sobe in majhnega salona. V posebni kabini ima Roosevelt s seboj tudi majhno knjižnico, vsebujejo 300 zvezkov spominov, biografij in kriminalnih romanov.

Za zabavo ima Roosevelt na razpolago dva radio aparata najnovejše konstrukcije in 40 novih filmov. Če dežuje, spravi na ladji v funkcijo aparate za višinsko sonce. »Houston« ima tudi posebno kabino z vsemi mogočimi pripravami za ribolov, ki je Rooseveltu zelo ljub sport. Za predsednikovo osebno uslugo potujejo z njim: njegov telesni zdravnik, zobar, frizer, komorni sluga in nekaj kuharjev, ki skrbno pazijo na to, da predsedniku ne pokvarijo okusa in teka za jedi.

Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

Shaw na pozornici

Shawovo igro »Androklej in leva« predvajajo sedaj v Regent parku v Londonu. Shaka kaže 78letnega avtorja v razgovoru z neko igralko

Mrtvec v izložbenem oknu

V Ameriki lovijo Dillingerjeve pajdaše

Pred okni mestnega pogrebnežnega zavoda v Chicagu je stala te dni več tisočglava množica, ki je hotela na lastne oči videti usmrčenega »sovražnika Amerike št. 1« Johna Dillingerja. Šele v sredo ob 10. uri dopoldne so oblasti izročile banditovo truplo očetu, da ga pokoplje.

Mrtvi Dillinger je bil v izložbenem oknu pogrebnežnega podjetja v Chicagu ogrujen s kosom črnega sukna. Naravnali so ga v napoli stoječi položaj, da si ga je lahko vsakdo ogledal. Truplo je bilo naslonjeno na mizo. Dillinger je imel zaprte oči, samo lasje so mu bili na par mestih okrvavljeni. Policijski stražniki so se pred izložbo razgovarjali z občinstvom, med katerim je bilo posebno dosti žensk in otrok.

Chicaska policija si zdaj prizadeva, da bi dognala, kje se je skrivljal Dillinger v zadnjem času. Pri njem so namreč našli ke neznatno vsotico denarja, sumijo pa, da je skrnil 300.000 dolarjev v stanovanju. Policiji pomaga pri iskanju skrivnostna »ženska v rdečemu«, ki je po predstavi pri izhodu iz blokskega spustila na tla robcem in dala z njim znamenje, da lahko začno streljati na bandita.

Oblasti si zdaj prizadevajo, da bi polovile še Dillingerjeve pajdaše. Na vrsti je prvi George Nelson, ki mu pravijo v Ameriki zaradi njegovega mladostnega obraza »Baby face« (otroški obraz). Upajo, da ga bodo prijeli v Ohio, kjer so ga še nedavno videli. Nadalje zasledujejo tudi Jacka Hamiltona, Homerja van Metra in »Pretty Boya« Floyda. Vsi ti so spadali med najožji krog Dillingerjeve banditske družine.

Jezikoslovec prof. I. Košťál iz Novéga mesta nam piše v zvezi z Dillingerjevo smrtjo: Gotovo so mnogi bralci ob podrobnem opisu usmrtitve J. Dillingerja opazili veliko podobnost med koncem Julija Cezarja in »sovražnika Amerike št. 1«.

1. Po Plutarhu so zadali razjarjeni republikanski zaročniki osvojenemu trinog 23 ran z bodali, Dillinger pa je dobil od policistov 19 krogel v telo.

2. V Shakespearevem »Juliju Cezarju« pripoveduje Cezar Deciju sanje svoje žene: videla je, da so Rimljani s smešnim pomakali svoje roke v kri njenega moža, ki je lila kot vodomet iz sto čevl (II. akt, 2. scena). V I. prizoru III. dejanja pa pozivlje Brut zaročnike, naj si operajo roke v tiranovi krvi vse do lehti ter naj pordečijo z njo svoje meče. — Prav tako se bere v poročilu listov, da so ogorčeni Američani pomakali robcem in časopise v kri zverinskega bandita.

3. Kakor so si oddahnili svobodoljubni Rimljani, ko so bili rešeni despotata, tako so si oddahnili tudi prebivalci Zedinjenih držav, ko je bil Dillinger ubit.

Revolver na zapestju

Neki bivši ameriški detektiv je konstruiral revolver za solzljivi plin. Ta revolver se pripne na zapestje, petelin pa je zvezan s prstanom na levi in kadar ga človek skri, se samokres sproži. Ta gib je skoraj neopazen. Tudi če zločinec prislija človeka, da dvigne roke v vis, lahko strelja nanj in ga omami, da mora bežati, če ne postane njegov jetnik.

Jubilej stavnega stroja

Od prvih početkov do današnje popolnosti

Ko se je v drugi polovici prejšnjega stoletja pojavil prvi staven stroj, so se ga črkostavci bolj ustrašili nego razveselili, kajti slično kakor tiskali, so se bali, da bo zavladala z njegovo uvedbo v porabo velika brezposelnost v njihovi stroki. Toda prvi staven stroj niti oddaleč ni bil takšen, kakršnen je dandanašnji. Ideja je pač bila tu, ideja, a tehnični problem je bil tako velik in zapleten, da so morali preizkusiti nešteto možnosti, preden je prišlo do prve zadovoljive konstrukcije. Ta se je posrečila šele Otmarju Mergenthalerju iz Württemberga.

Tudi v strokovnih krogih »črne umetnosti« so dolgo dvomili nad praktično vrednostjo stavnega stroja in se niso hoteli sprijazniti z mislijo, da se da izvršiti nehalno delo stavca povsem mehanično. Z udarci na klaviaturo, ki sujejo črke iz magazinov v formo za vplivanje, problem še oddaleč ni bil rešen. Poglavitna naloga je obstojala v razpiranju črk, t. j. v presledkih med črkami in besedami, s katerimi je šele mogoče napraviti harmonično vrsto. To stvar je uredil šele Mergenthaler, ki je uvedel v staven stroj matice, ki se po vsakokratni uporabi vrnejo zopet v zalogo.

L. 1896 se je osnovala Mergenthalerjeva tvornica stavnih strojev, ki je odprla prvo pot stavnim strojem v osrednji in vzhodni Evropi. Istočasno je nastala tudi tvornica v Berlinu in že l. 1899 so napravili prvi staven stroj v Nemčiji. Danes ima Nemčija že nad 6000 tlinotipov, na njih ne stavijo samo dnevniki, ampak tudi knjige, adresarje kataloge, pa tudi stavek za akcidenčni tisk.

Izumitelj Mergenthaler je bil že od otroških nog navdušen za tehniko. Njegov oče

no, n. pr. »Ljubezen nikoli ne mine.« »Po smrti je svidenje«. Samo od nekdaj so prišli venci rož, med katerimi brenčijo čebele.

Za seboj začujem tih glas:

»Sramotno je!«

Starec z odkrito glavo me gleda preteče in nadaljuje:

»Sramotno je, da so takšnega izdajalca in razbojnika pokopali tu.«

»Izdajalca? Ali ste gotovi, da je bil res izdajalec?«

»To so vendar povedali po radiu! Starec je videti že nekaj manj siguren.«

»Radio pripoveduje marsikaj!« pravim jaz.

»Kar se tega tiče, imate prav.«

In hipoma, kakor da ga je ta zaupnost spodbudila, mi prične starec pripovedovati, da uporablja pred neznanci iz same previdnosti to taktiko, da izraža svoje misli v baš nasprotni obliki. Mož je bivši visok uradnik v pokopju, ki se pridružuje samotnim šetalcem, da bi mogel izpovedovati to, kar mu teži srce.

Danes vsaj vem, kako moreš pričeti razgovor v Nemčiji iz l. 1934.

VS AK DAN ENA

Zemljišče za hišo

»Kaj, vi ste kupili zemljišče za stavbo?«

»Kupil sem ga, to je res, a nimam denarja, da bi ga plačal.«

»Veste, kaj vam svetujem: prodajte zemljišče in zdajte hišo z denarjem, ki ga dobita zanj.«

SPORT

Začetek plavalnega prvenstva

Danes ob 15. v kopališču Ilirije

Popoldne ob 15. se bodo v kopališču Ilirije začele velike plavalne tekme za državno prvenstvo 1934. Današnji spored obsega:

a) izbirne tekme v skokih za sestavo državne reprezentance, ki se bo udeležila turnirja Madžarske—Italije—Jugoslavije v Budimpešti;

b) ob 17. izbirna tekmovalna na 200 m prosto za sestav reprezentativne stalete 4×200 m. Po tej točki bo

c) Waterpolo tekma med KSU (Karlovsko športno združenje) in domačo Ilirijo. Zmagovalec današnje dne pojde dalje v ožje tekmovalje po ločkah.

Dosedaj so v Ljubljani prišli na prvenstvo naslednji klubi: Viktorija iz Sušaka z 19 člansko tekmovalno ekipo, Jug iz Dubrovnika s 15 tekmovalci in 3 člani splitskega Jadrana. V teku današnjega dne pridejo še zagrebški (Concordia in HASK) in karlovaški klubi (KSU in Gradjanski). Nastopili bodo torej vsi prijavljeni klubi razen Jadrana. Neurejene prilike v klubu in finančne nepravilnosti so ga prisilile, da je ostal doma. Prvenstva se udeležijo le Gazzari, junior Matošić pa bo tekmoval na 200 m prano, ker bi prišel morebiti v reprezentanco. Kljub temu ne bo državno plavalno prvenstvo nič manj zanimivo. Za častni naslov državnega prvaka se bodo borili torej trije naši najmočnejši klubi: Jug, Viktorija in Ilirija. Klubi so med seboj izenačeni, da bo borba v vsaki disciplini zelo napeta.

Trenerja Ilirije g. Diebolda smo povprašali, kaj misli o šansah naših ljudi:

»Vsi so dobro trenirali, ne gledam črno glede uspehov. Upam, da ne bo nihče razočaran. Čase ostalih jugoslovenskih plavalcev moramo vzeti z rezervno glede vode in bazenov, v katerih so bili doseženi. Zaradi tega je težko prorokovati, kdo bo zmagovalec. Vsekakor pa se lahko našim plavalcem šteje v dobro, da bodo plavali v domačem bazenu. Na žalost smo zaradi negotovosti, ali bo prišel Jesih v štafeti 4×200 zelo v zadregi. S sigurnostjo pa lahko trdim, da bo Ilirija povisala število svojih točk, ki jih je dosegla v prejšnjih prvenstvih. V tej razliki bomo obenem videli njen napredek.

Odbor plavalne sekcije SK Ilirije prosi čenji občinstvo, naj se brez izjeme in ugovorov pokori odredbam rediteljev.

Po dveh letih spet ljubljanski »derby«

V nedeljo ob 17.15 bo v Stadionu drž. prvenstvena tekma med Ilirijo in Primorjem.

Po velikih uspehih proti zagrebškima ljubljanskima Hasku in Gradjanskemu, po katerih sta zasedla naša predstavnik častno prvo in drugo mesto v tabeli naše skupine, se sestaneta v nedeljo v Stadionu končno med seboj, da se na zelenem polju pomerita, komu gre prvo mesto v slovenskem nogometu. Naša javnost je skoraj dve leti nestrno čakala na srečanje obeh večjih rivalov, ki sta se ves ta čas z menjajočimi se uspehi borila za zelenimi mizami, pri delu in igrišču pa jih ni videla. Zato ni prav nič čudno, če vlada za nedeljski »derby« v Ljubljani, kakor tudi na deželi ogromno zanimanje. V obeh taborih se mrzlično pripravljajo za nedeljsko srečanje. »Kibice« imajo te dni polne roke dela, da spravijo na igrišče vse, kar leze in gre, da zagotovijo svojim milencem čim več moralne podpore, brez katere v takih bitkah nikakor ne gre. Po naših informacijah se pripravljajo iz vseh bližnjih krajev avtobusni izleti v Ljubljano, ker hočejo tudi naši deželani, pristaši nogometa in naših ligašev, prisostvovati veliki borbi, ki bo v nedeljo v Stadionu.

O moštvih obeh nasprotnikov bomo spreporočili jutri, za danes naj izdamo samo toliko, da bosta oba nastopila z najmočnejšimi igralci, ki jih imata trenutno na razpolago. Obeta se nam torej tudi s te strani nad vse zanimiva in napeta borba, ki pa bo

kljub svojemu značaju in veliki napetosti, ki vlada zanj, ostala fair, za kar bo poskrbel tudi nevtralni sodnik. V predgribo nastopilo vojaško moštvo ljubljanskega Triglava proti znanemu B moštvu Ilirije.

Razpis

lahkoatletskega prvenstva Maribora za posameznike,

ki ga priredi poverjenstvo JLAS v Mariboru v dneh 28. in 29. julija t. l. na igrišču SK Železničarja na Tržaški cesti. — 1. Pravico udeležbe imajo vsi verificirani člani mariborskih klubov. 2. Tekmovalo se bo po pravilih in pravilnikih JLAS. 3. Prijave brez prijavnine je treba dostaviti najkasneje do 27. t. m. na naslov: Poverjenstvo JLAS v Mariboru, pisarna »Mariborski tedenc, Razlagova ulica.

Discipline: petek, dne 27. VII. ob 19.15: tek 800 m, 5000 m. — Sobota, dne 28. VII. ob 16.30: predteki 100 m, kroglja, skok v daljino, tek 1500 m, finale 100 m, met kopja, skok ob palici, štafeta 4×100 m. — Nedelja, dne 29. VII. ob 8.30: predteki 200 m, tek 10.000 m, skok v višino, tek 400 m, met diska, tek 200 m finale, met kladiva, troskok, štafeta 800×400×200×100 m.

Prva trojica plastranih prejme priznanje. Razsodišče: Vrhovni sodnik: dr. Jett-

mar, tehnični vodja: Pišer, starter: Bergant, sodniki: Beigott, Cestnik, Kramberger Fr., Kramberger B., Perin, Starasina, zapiski: Dobčnik.

V nekaj vrstah, Trboveljska bodo imeli v nedeljo pester nogometni spored. SK Amater igra prijateljsko tekmo s Slogo iz Zagorja. Predtekmo ob pol 8. bosta igrali rezervi Amaterja in SK Trbovelj. To igro bo vodil sodnik, kandidat Puntar. Popoldne bo na igrišču Amaterja druga kvalifikacijska tekma med SK Dobro in mariborsko Svobodo. Dobro se bo nudila prilika, da popravi rezultat pretekle nedelje, kar bo gotovo še bolj stopnjevalo zanimanje za tekmo. — »Novosti« beležijo razveseljivo vest, da je minister dr. Angjelinovič daroval dragoceno lovoriko — srebrni pokal — za najboljši klub plavalnega saveza. Odkar je »Petrinovič« za zmerom spravljen pri Jadranu, so svede nekateri klubi manj navdušeni za zbiranje točk po hladnih bazenih. Zdaj bodo dobile plavalne tekme spet dvojni pomen in prepričani smo, da bo med tekmovalci kmalu spet kdo, ki zdej sedi na lovorikah. Kako se bodo ocenjevali uspehi posameznih klubov za to darilo, še ni znano. — Nedeljski prvenstveni tekmi v Spittu bo sodil namesto delegiranega ss. Zivanovića ss. Fabris iz Zagreba. Delegat JNS za nedeljsko tekmo v Ljubljani je g. Ivan Šusta. — JNS je za 26. avgusta sklenil meddržavno tekmo s Poljsko. Za sodnike je predlagal Čeha Krista, Rumuna Kstiano in Bolgara Doševa. — V prvi semifinalni tekmi za srednjeevropski pokal na Dunaju, ki je bila v sredo in o kateri zaradi prekinjenih zvez nismo mogli dobiti poročila, je dunajska Admira zmagala nad Sparto s 3:1 (1:0). Gledalcev je bilo skoraj 30 tisoč. Revanšna tekma bo v nedeljo v Genovi. Dunaj je glede končne zmage Admiry in vstopa v finale precej skeptičen.

Odložena nogometna tekma v Celju. Za sredo 25. t. m. določena nogometna tekma med oldboyskim moštvom SK Celja in moštvom celjskih članov »Merkurja« bo sedaj v sredo 1. avgusta ob 18.30 na celjski Glaziji.

Službeno izdoba za delegiranje sodnikov pri Oo LNP Trbovelje: Za 29. t. m. se delegirajo naslednji sodniki: Amater: Sloja v Trbovljah na igrišču Amaterja ob 9. ss. Božič Adalbert; SK Svoboda: SK Hrastnik v Zagorju na igrišču Svobode ob 16. ss. Božič Adalbert.

Iz OZDS. (Službeno.) Za tekme prijavljene odboru za delegiranje se določajo za nedeljo 29. t. m. Ljubljana Stadion ob 17.15 Ilirija: Primorje stranska sodnika Galč, Strah, predteka Cimperman, Trbovelje ob 17. Dobro — Svoboda (igr. Amaterja) Lunder sporazumno, Jesenice ob 16.30 Bratstvo: Concordia Lukežič. — Tajnik I.: Pevalsek s. r.

ASK Primorje (Lahkoatletika sekcija.) V soboto in v nedeljo s pričetkom prvi dan ob 17., drugi dn ob 8.30 bo klubov propagandni miting na našem igrišču. Ker hoče sekcijso vodstvo na tej priložnosti preizkusiti vse atlete, ki pridejo v pošte za nastop na državnem prvenstvu v dneh 10. do 12. avgusta, istočasno pa ugotoviti napredek v treningu celotne sekcije, je dolžnost vseh atletov, da nastopijo na prireditvi. Obvezen pa je nastop za naslednje atlete: Kovačič, Žorga Fric in Aleš, Czurda, Kreva, Gašperšič, Perpar, Šušteršič, Cernar P. in Vl., Goršek, Martini, Gabršek,

Zgur, Korče, Grgič, Marek E., Štok, Putinja, Srakar I., Gombač, Grad, Osabnik, Igljič, Meršek, Ogrin, Ranner, Serše, Skoberne, Švigelj, Tručl, Raič M., Malnarič, Oražem, Šlanina, Tršar, Skrbineš, Srakar F. in Sket I. Atleti morajo biti na igrišču vsakokrat najpozneje pol ure pred pričetkom in sporočiti trenerju discipline, v katerih bodo nastopili.

ZSK Hermes (uprava igrišča.) Danes ob 20. seja odbora uprave igrišča pri Beliču. — (Nogometna sekcija.) Seja načelstva sekcije bo drevi ob 20.15 pri Kočarju. Nanjo se vabijo tudi igralci: Košenina, Karž in Mikluž.

SK Slovan. Danes ob 18. trening na našem igrišču. Ob 20. obvezen članski sestanek za vse igralce. Kdor je prost, naj pride popoldne pomagat graditi igrišče. V ponedeljek dne 30. t. m. redna odborova seja, strogo obvezna za vse gg. odbornike.

SK Svoboda. Drevi točno ob 19.30 sestanek nogometašev. Ob 20. širša seja. Odborniki točno in sigurno!

SK Slavija. Danes ob 19.30 strogo obvezen sestanek vseh nogometašev v poseb-

ni sobi kavarne »Evrope« zaradi nedeljskih tekem. Poravnajte članarino!

TKD Atena. Danes ob 18. trening. MK Ilirija, Ljubljana. V soboto ob 20. bo v restavraciji »Slepi Janez« pri St. Vidu (tramvajska postaja) razdelitev nagrad tekmovalcem Ogrinove spominske dirke, motoskikjöringa in ljubeljske gorske dirke motociklov. Vabijo se vsi tekmovalci, ki bodo prejeli darila, razen njih pa vse članstvo in prijatelji sporta. Odbor.

Iz življenja na deželi

Iz Ptuja

j— Napad. Ko se je v ponedeljek zvečer vračal domov 19letni Helmut Janez iz Rogoznice, ga je neznanec brez vsakega povoda napadel na cesti s kolom in nožem ter mu prizadejal hude poškodbe.

BLED. V soboto gostuje v Kazini na Bledu znamenita Lipinskaja, discausa svetovnega slovesa. Nastopi samo en večer. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri upravi Parkhotela na Bledu.

Klanjamo se spominu narodnega generala

Rudolfa Maistra

ki ga izročimo v soboto 28. t. m. ob 16. zemlji, ki jo je on osvobodil.

MARIBOR, dne 26. julija 1934.

Oblastni odbor Narodne odbrane v Mariboru in njegove viteške čete.

UMRL JE GOSPOD

RUDOLF MAISTER

ČASTNI ADJUTANT NJ. VEL. KRALJA IN DIVIZIJSKI GENERAL V P., ODLIKOVAN Z REDOM BELEGA ORLA III. STOPNJE Z MEČI, Z REDOM KARADJORDJEVE ZVEZDE IV. STOPNJE ITD., ČASTNI MEŠČAN MESTA MARIBORA

POGREB BO V SOBOTO, DNE 28. JULIJA 1934 OB 16. URI IZPRED MESTNEGA MAGISTRATA V MARIBORU

Maribor, dne 26. julija 1934

MESTNA OBČINA MARIBOR

